

SPRÁVA O PLNENÍ ÚLOH ZAHRANIČNEJ POLITIKY SLOVENSKEJ REPUBLIKY V ROKU 2009

Úvod.....	2
1. Slovensko v bezpečnom a demokratickom svete	
1.1 Posilňovať bilaterálnu spoluprácu s kľúčovými partnermi SR	5
1.2. Posilňovať bezpečnosť euroatlantického priestoru	7
1.3. Bojovať proti globálnym hrozbám	9
1.4. Rozširovať priestor slobody, demokracie, ľudských práv, vlády zákona a dobrého vládnutia	10
1.5. Posilňovať efektívny multilateralizmus v medzinárodných organizáciách systému OSN..	12
1.6. Prispievať k eliminácii rizík migrácie v súlade so záujmami SR	13
2. Prosperujúce Slovensko a trvalo udržateľný rozvoj	
2.1. Prispievať k zmierneniu dosahov hospodárskej krízy na SR	14
2.2. Podporovať hospodársky rozvoj, prosperitu a presadzovať ekonomické záujmy SR	15
2.3. Zvyšovať objem a efektívnosť rozvojovej a humanitarnej pomoci SR	19
2.4. Prispievať k zvyšovaniu vonkajšej energetickej bezpečnosti SR	21
3. Záujmy Slovenska v efektívnej EÚ, posilňovanie susedských vzťahov a prehĺbovanie regionálnej spolupráce	
3.1. Posilňovať presadzovanie záujmov SR v EÚ a jej vplyv na tvorbu spoločných politík EÚ	22
3.2. Podporovať rozširovanie EÚ a prispievať k úspechu Európskej susedskej politiky	24
3.3. Prispievať k posilňovaniu efektívneho fungovania inštitúcií EÚ	25
3.4. Posilňovať susedské vzťahy a prehĺbovať regionálnu spoluprácu	26
4. Služba občanom a Slovensko otvorené svetu	
4.1. Ochraňovať záujmy občanov SR	29
4.2. Zlepšovať komunikáciu cieľov a výsledkov zahraničnej politiky v SR a navonok	30
4.3. Koordinovať jednotnú prezentáciu SR v zahraničí	31
4.4. Presadzovať spoluprácu s tretím sektorom	32
5. Moderná slovenská diplomacia	
5.1. Optimalizovať vnútorný chod MZV SR	33
5.2. Zabezpečiť technologicky vyspelú komunikáciu	33
5.3. Optimalizovať finančné riadenie a štruktúru rozpočtu	33
5.4. Posilňovať odbornú pripravenosť pracovníkov zahraničnej služby	34
5.5. Posilniť personálne zastúpenie SR v EÚ a medzinárodných organizáciách	34
Zoznam skratiek	36

Úvod

Zahraničná politika SR v roku 2009 programovo vychádzala zo zahraničnopolitických cieľov Programového vyhlásenia vlády SR. Aktualizované ciele boli rozpracované v dokumente Zameranie zahraničnej politiky Slovenskej republiky na rok 2009, ktorý vláda schválila 4. marca 2009 (č. 172/2009) a predložila pre informáciu do NR SR. Systémové usporiadanie strategických priorít a cieľov podľa Stratégie MZV SR „Úspešné Slovensko v bezpečnom svete“ z februára 2008 sprehľadnilo hodnotenie plnenia úloh zahraničnej politiky SR a pomohlo efektívnejšie využívať rozpočtové zdroje.

Medzinárodné dianie v roku 2009 bolo podstatným spôsobom ovplyvňované **globálnou finančnou a hospodárskou krízou**. Kontext krízy sa negatívne odrazil na všeobecnom úsilí o stabilitu, prosperitu a trvalo udržateľný vývoj vo svete, priniesol nové podnety a výzvy, zastavil či spomalil pozitívne integračné trendy. Na druhej strane nepriaznivý hospodársky vývoj nútil medzinárodné spoločenstvo hľadať a nachádzať cesty k systematickejšiemu medzinárodnému dialógu, k bezprecedentnej snahe o globálnu koordináciu protikrizových opatrení. Táto atmosféra posilnila snahy o obnovenie dôvery v medzinárodných vzťahoch a revitalizáciu globálnej stability

Tento základný rámec určoval pôsobenie zahraničnej politiky Slovenskej republiky v roku 2009. Svoje zahraničné aktivity Slovensko podriadilo novej kľúčovej priorite – v úzkej súčinnosti so všetkými aktérmi domácej ekonomickej politiky využívalo nástroje politiky a diplomacie k zmiernovaniu dôsledkov globálnej finančnej a ekonomickej krízy, posilňovalo **ekonomický rozmer diplomacie**, tzn. ochranu ekonomickej bezpečnosti krajiny, jej národných a štátnych záujmov, podporovalo slovenské exportné možnosti, povzbudzovalo príviv zahraničných investícií, angažovane prispievalo k hľadaniu spoločných medzinárodných postupov pri dôslednom plnení svojich medzinárodných záväzkov. Tieto zámery sa darilo v priebehu roka naplňať v synergii s najvyššími ústavnými činiteľmi a rezortmi vlády, ostatnými ústrednými orgánmi štátnej správy i podnikateľskými združeniami a organizáciami.

Slovenská republika aj v dynamickom roku 2009 zachovávala **kontinuitu** ďalších svojich **zahraničnopolitických priorít**. Vychádzala z principiálneho rešpektovania hodnôt demokracie, ľudských práv, podpory udržateľného rozvoja s dôrazom na sociálnu solidaritu. Svoju dôveryhodnosť upevňovala dodržiavaním spojeneckých záväzkov v organizáciách a spoločenstvách, ktorých je členom, predovšetkým EÚ, NATO, OSN, Rady Európy a Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe. Slovensko aj v neustálenom medzinárodnom prostredí pokračovalo vo svojej vyváženej a čitateľnej politike, ktorá bola hodnotovo kompatibilná s európskymi i euroatlantickými postojmi. Slovenská zahraničná politika svojím pôsobením potvrdila, že je pripravená cez integračné mechanizmy aktívne sa podieľať na posilňovaní nástrojov efektívneho multilateralizmu a na riešení vážnych globálnych tém. Za znepokojujúci jav na medzinárodnej scéne roku 2009 považuje pôsobenie síl extrémizmu, nacionalizmu, neonacizmu, rasizmu, antisemitizmu a náboženského fundamentalizmu, ktoré majú potenciál radikalizovať vzťahy vo svete i v Európe.

Vstupom do eurozóny 1. januára 2009 Slovensko úspešne zavŕšilo svoju **plnú integráciu v EÚ**. Zvýšilo svoju politickú i ekonomickú prestíž, zmiernilo nepriaznivé dôsledky globálnej finančnej a hospodárskej krízy na svoj finančný sektor, zachovalo menovú stabilitu. Začalo aktívnejšie profitovať z členstva v EÚ intenzívnejším využívaním štrukturálnych fondov, priamych platieb či účasťou v špecializovaných programoch EÚ. Zodpovednou komunikáciou vnútri Únie Slovensko rieši návrat ku kvalite plnenia tzv. maastrichtských kritérií stability a rastu z obdobia pred svetovou krízou. Včasnou ratifikáciou Lisabonskej zmluvy podporilo prehlbovanie európskeho integračného procesu a konsolidáciu inštitúcií EÚ s cieľom posilniť demokratickú, bezpečnú, ekonomicky dynamickú a prosperujúcu sociálne stabilnú Európu. Bezprecedentné zastavenie dodávok zemného plynu

na Slovensko v januári 2009 poukázalo na vážnosť nevojenských ohrození bezpečnosti Slovenska i európskeho priestoru i na naliehavosť urýchlenia prác na efektívnejšej spoločnej energetickej politike Únie.

Členstvo v **Severoatlantickej aliancii** je základným bezpečnostným pilierom slovenskej zahraničnej politiky. Slovensko podporilo transformáciu Aliancie, aby lepšie reagovala na súčasné i vznikajúce nové bezpečnostné hrozby. Aktívne sa zapájalo do tvorby strategických rozhodnutí Aliancie a po prvý raz vo svojej histórii i do prípravy novej strategickej koncepcie NATO. Potvrdením tejto skutočnosti bolo aj rokovanie Severoatlantickej rady na úrovni ministrov obrany v Bratislave v októbri 2009. SR sa zasadzovala za pokračovanie rozširovania Aliancie, za posilňovanie transatlantických vzťahov, za strategické partnerstvá a spoluprácu Aliancie s medzinárodnými organizáciami a regionálnymi zoskupeniami. Tieto procesy považuje za optimálny spôsob upevňovania európskej a globálnej bezpečnosti a stability. Zvýšilo svoju účasť v silách ISAF v Afganistane a rozhodnutím o budúcom zväčšení svojho vojenského kontingentu Slovensko potvrdzuje vernosť spojeneckým záväzkom i spoluzodpovednosť za medzinárodnú bezpečnosť.

Pôsobenie Slovenska v **Organizácii Spojených národov** bolo zamerané na problematiku mierových operácií s cieľom posilniť ich účinnosť. V roku 2009 bolo lídrom aktivít OSN zameraných na podporu reformy bezpečnostného sektora, aktívnym členom v **Rade OSN pre ľudské práva** a presadilo svoju kandidatúru do Výkonnej rady UNESCO a do ECOSOC.

Na pôde **Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe** Slovenská republika podporila diskusiu o budúcnosti európskej bezpečnosti v rámci tzv. Korfského procesu a vyslovuje sa za dôslednú implementáciu opatrení na budovanie dôvery a bezpečnosti.

V **Rade Európy** Slovensko aktívne prispievalo k rozširovaniu slobody, demokracie, rešpektovania ľudských práv a konštruktívne sa postavilo k procesu hodnotenia plnenia našich záväzkov zo strany Rady Európy v súvislosti s Európskou chartou regionálnych alebo menšinových jazykov.

Slovensko úspešne rozvíjalo svoje **vzťahy so strategickými spojencami** z NATO vrátane kľúčového garanta našej bezpečnosti Spojených štátov amerických. Všeobecné zlepšenie medzinárodnej atmosféry po nástupe novej americkej administratívy a americký dôraz na zefektívnenie nástrojov multilateralizmu Slovensko považuje za mimoriadnu šancu na posilnenie euroatlantických väzieb. Hospodárska kríza, nové globálne výzvy, medzinárodná spoluzodpovednosť i pozitívna skúsenosť solidarity posilnili vzťahy Slovenska s Nemeckom, Francúzskom, Veľkou Britániou, Talianskom, Španielskom, Holandskom, Kanadou a ďalšími členmi EÚ a NATO.

Dobré **vzťahy so susedmi** boli integrálnou súčasťou zahraničnopolitických priorít Slovenska. Nadštandardné vzťahy s Českou republikou si udržali osobitný charakter strategického partnerstva. Priateľské vzťahy s Poľskom boli tradične intenzívne a ústretové. Značnú časť zahraničnopolitickej energie Slovensku odčerpávala menšinová agenda vzťahov s Maďarskou republikou a masívna internacionalizácia bilaterálnych otázok, čo poškodilo oboch partnerov. Slovensko sa usilovalo zbaviť bilaterálny politický dialóg polarizácie historickými resentimentmi. Vzťahy s Rakúskom sa sústredili na pragmatické aspekty bilaterálnej i regionálnej spolupráce najmä v energetických a dopravných infraštruktúrnych projektoch. Vo vzťahoch s Ukrajinou Slovensko kládlo dôraz na hospodársku a cezhraničnú spoluprácu, na bezpečnosť energetických dodávok a podporu integračných procesov smerom k EÚ, WTO a NATO.

Výnimočné postavenie v zahraničnopolitických aktivitách SR v regióne si udržala **vyšehradská skupina**. Jej význam v podmienkach globálnej hospodárskej krízy, ohrozenia energetickej bezpečnosti a iných globálnych výziev rastie. Slovensko považuje toto neformálne spoločenstvo regionálnej spolupráce za dôležité pre stabilitu regiónu.

Aj v roku 2009 slovenská diplomacia prispievala k pokračovaniu integračných procesov na **západnom Balkáne** hlavne zdieľaním transformačných a eurointegračných skúseností a pozitívnou regionálnou súčinnosťou s medzinárodným spoločenstvom. Slovenská interpretácia princípov medzinárodného práva v otázke uznania jednostranne vyhlásenej nezávislosti Kosova zostala nezmenená.

Východný rozmer slovenskej zahraničnej politiky bol umocnený záujmom o stabilizáciu situácie vo východnej Európe, Zakaukazsku a v strednej Ázii, ktorá má potenciál ovplyvňovať situáciu i v stredoeurópskom regióne. Bilaterálny spor medzi Ruskom a Ukrajinou začiatkom roku 2009 ohrozil ekonomickú bezpečnosť Slovenska. Napriek tomu sa vzťahy SR s Ruskou federáciou opierali o pragmatický partnerský dialóg podporujúci vzájomne výhodnú hospodársku spoluprácu a strategické partnerstvo EÚ s Ruskom – partnerstvo posilňujúce predovšetkým energetickú a surovinovú bezpečnosť Európy a stabilitu dlhodobých výhodných vzťahov Ruska s EÚ. Európsky koncept **Východného partnerstva** s Bieloruskom, Ukrajinou, Moldavskom, Arménskom, Gruzínskom a Azerbajdžanom Slovensko pojalo ako jednu z prioritných výziev svojej zahraničnej politiky.

Štrukturálne pohyby v globálnej ekonomike prirodzene zvýšili záujem Slovenska o intenzívnejšie obchodno-hospodárske vzťahy s kľúčovými krajinami **Ázie, Blízkeho východu, Afriky a Latinskej Ameriky** i s **Austráliou**.

Poskytovaním **zahraničnej rozvojovej pomoci** Slovensko v roku 2009 aj v podmienkach znižujúcich sa domácich zdrojov pokračovalo v plnení svojich medzinárodných záväzkov pomoci rozvíjajúcim sa krajinám. Sústredilo sa na jej efektívnosť, racionálnejšie rozdeľovanie a zabezpečenie jej zmysluplného využitia.

Slovensko sa na pôde medzinárodných organizácií aktívne zapájalo do hľadania odpovedí na **globálne výzvy** - boj proti terorizmu, klimatické zmeny, globálna hospodárska kríza, odzbrojenie, nelegálna migrácia, potravinová a energetická bezpečnosť, budúcnosť hospodárenia s vodou, vzdelávanie, veda a hľadanie optimálnych ciest k moderným technológiám. Na globálnom summite v Kodani SR podporila jednotnú ústretovú pozíciu krajín EÚ konkrétnym vkladom do fondu pomoci rozvojovým krajinám na dosiahnutie globálnych obmedzení vypúšťania škodlivých emisií.

Rok 2009 bol rokom piateho výročia členstva Slovenska v EÚ a NATO, 60. výročia Severoatlantickej aliancie a 20. výročia Novembra 1989. Tieto výročia boli aktívne využité **verejnou diplomaciou** na usporiadanie dôstojných spomienkových aktivít doma i vo svete. Slovensko tým potvrdilo, že sa hlási k demokratickému odkazu Novembra a členstvo v najsilnejších integračných zoskupeniach sveta vníma ako najspoľahlivejšie ukotvenie krajiny v euroatlantickom civilizačnom priestore.

MZV SR v spolupráci s ďalšími domácimi partnermi rozvinulo úsilie smerujúce k efektívnejšej **jednotnej prezentácii Slovenska v zahraničí**. Služby slovenským občanom, ktorí sa ocitli v zahraničí v núdzi, boli v centre pozornosti konzulárnej služby MZV SR. Rezorty kultúry, školstva, zahraničných vecí i ďalšie v rámci možností pomáhali **slovenským krajským komunitám** pri zachovávaní a rozvíjaní ich jazykovej, kultúrnej a národnostnej identity. Slovensko v hodnotenom období plnilo medzinárodné zmluvy, multilaterálne i bilaterálne záväzky a zasadzovalo sa za dôsledné rešpektovanie medzinárodného práva.

Slovensku sa i v zložitom roku 2009 darilo naplňovať hlavné zahraničnopolitické ciele - chrániť záujmy a bezpečnosť krajiny a jej občanov, prehľbovať jej medzinárodnú integráciu, posilňovať transatlantické partnerstvo a európsku i regionálnu spoluprácu, usilovať o dobré vzťahy so susedmi i s významnými aktérmi svetovej politiky a ekonomiky. Slovenská zahraničná politika bola presvedčivá tým, že sa opierala o silné spojenecké zväzky a bezpodmienečné rešpektovanie zásad medzinárodného práva. Zároveň mala jasnú víziu svojho pôsobenia v hlavných geopolitických smeroch, čo robilo jej medzinárodnú komunikáciu prirodzenou a dostatočne sebavedomou.

1. Slovensko v bezpečnom a demokratickom svete

1.1. Posilňovať bilaterálnu spoluprácu s kľúčovými partnermi SR

Základným predpokladom pre úspešné pôsobenie Slovenskej republiky v systéme medzinárodných vzťahov a presadzovanie svojich záujmov sú efektívne a dobré bilaterálne vzťahy. Efektívnosť v tejto oblasti Slovensko dosahovalo cielenou koordináciou zahraničnopolitických aktivít najvyšších ústavných činiteľov, Národnej rady SR a predstaviteľov vládnych rezortov a špecializovaných agentúr.

V roku 2009 sa Slovensku podarilo úspešne položiť základy dobrej spolupráce s administratívou nového prezidenta **Spojených štátov amerických** Baracka Obamu. Zachovala sa kontinuita dialógu v otázkach bilaterálnej i multilaterálnej spolupráce. Verejné potvrdenie spojeneckých a partnerských väzieb a aktivity administratívy USA voči regiónu strednej a východnej Európy z jesene 2009 vytvorili predpoklad pre ďalšie prehĺbovanie spolupráce a substantívny dialóg. SR zintenzívnila aktivity zamerané na podporu ekonomickej a vedeckej spolupráce s USA na všetkých úrovniach. Problematika hospodárskej a vedecko-výskumnej spolupráce, možnosti transferu technológií boli medzi hlavnými témami návštevy v USA podpredsedu vlády SR D. Čaploviča (október), ministra školstva SR J. Mikolaja (marec) a nadväzujúcich aktivít veľvyslanectva SR vo Washingtone. Slovensko posilnilo úlohy honorárnych konzulátov SR v USA pri propagácii obchodno-hospodárskej a vedecko-technickej spolupráce. Do pravidelnej komunikácie s americkými partnermi sa zapojili ďalšie odborné úrovne rezortov vlády SR. Výročie pádu Berlínskeho múru a Nežnej revolúcie zahraničná služba využila na prezentáciu Slovenska ako modernej a proinvestične orientovanej krajiny. Cieľom týchto aktivít bolo dosiahnuť lepšiu interakciu a synergiu všetkých subjektov zastupujúcich SR na území USA.

Hlavným cieľom posilňovania bilaterálnej spolupráce s **Nemeckom** bolo udržanie intenzity vzájomného dialógu i hospodárskej spolupráce a obnovenie priaznivého trendu obchodnej výmeny. Napriek limitujúcim faktorom (septembrové parlamentné voľby) sa podarilo uskutočniť viacero dôležitých stykových aktivít na parlamentnej, vládnej i expertnej úrovni. Osobitne prínosná bola pracovná návšteva predsedu vlády R. Fica a ministra hospodárstva Ľ. Jahnátka v Dolnom Sasku. V jej rámci sa stretli s najvyššími predstaviteľmi nemeckých koncernov pôsobiacich v dôležitých sektoroch slovenskej ekonomiky – energetike (RWE, E.ON) a automobilovom priemysle (Volkswagen). Bilaterálne kontakty pomohli prehĺbiť aj spoluprácu v oblasti vzdelávania (pokračoval vládny program študijných pobytov študentov slovenských stredných škôl v NSR), výskumu a transferu technológií, rozvinúť policajnú spoluprácu i regionálnu spoluprácu podunajských krajín. Slovensko ocenilo solidárne konanie zo strany Nemecka, Českej republiky a Francúzska v čase tzv. plynovej krízy v januári 2009.

Implementácia zámerov strategického partnerstva, uzatvoreného medzi Slovenskom a **Francúzskom** v septembri 2008, sa odrazila v podpise Dohody medzi vládou SR a vládou FR o spolupráci v oblasti verejnej správy (21. apríla 2009) a príprave Dohody o výmene a ochrane utajovaných skutočností. Príspevkom k rozvoju vzťahov bola pracovná návšteva ministra zahraničných vecí SR M. Lajčáka vo Francúzsku (apríl). Pokračovala spolupráca oboch krajín v oblasti jadrovej energetiky, potvrdená aj počas pracovnej návštevy ministra hospodárstva Ľ. Jahnátka vo Francúzsku (august). Kvalitu slovensko-francúzskych vzťahov potvrdili aj návšteva predsedu NR SR P. Pašku vo Francúzsku (február), kde sa o. i. zúčastnil konferencie predsedov parlamentov EÚ, aj pracovná návšteva skupín francúzsko-slovenského priateľstva Národného zhromaždenia a Senátu FR na Slovensku (september). Prehĺbil sa pracovný dialóg ministerstiev zahraničných vecí a ďalších ústredných orgánov štátnej správy. V rámci štipendijného programu vlády SR študovali 12 nominovaní stredoškolskí študenti na

francúzskych lýceách. Dobré vzťahy dotvárala aj intenzívna prezentácia všetkých oblastí slovenskej kultúry a umenia v Paríži a ostatných regiónoch Francúzska.

Slovensko venovalo veľkú pozornosť aj rozvoju dvojstranných spojeneckých a partnerských vzťahov s ostatnými členskými krajinami EÚ a NATO. Osobitne dôležitá bola spolupráca a bilaterálne kontakty s **Veľkou Britániou, Španielskom, Talianskom, Holandskom, Švédskom a Tureckom**. Slovenská diplomacia aktívne pôsobila ako sprostredkovateľ bikomunitného dialógu v cyperskom probléme. Zásadný a prioritný význam pre Slovensko mali vzťahy so susedmi, ktorým je v správe venovaná samostatná časť v rámci tretej strategickej priority – európskej politiky SR.

V bilaterálnych kontaktoch SR s **Ruskou federáciou** dominoval dôraz na ekonomickú dimenziu vzájomných vzťahov. Spoluprácu v energetickej oblasti, napriek dlhoročnej stabilite dodávateľsko-odberateľských vzťahov a spoľahlivosti Slovenska ako zákazníka, poznačil začiatkom roka 2009 vážny výpadok dodávok zemného plynu. Slovensko odvtedy vedie s Ruskom intenzívny dialóg s cieľom predísť podobným situáciám. Dynamika vzájomného dialógu na vysokej politickej úrovni - predsedov vlád, ministrov zahraničných vecí a ministrov hospodárstva či energetiky bola v roku 2009 uspokojivá. Slovensko sa vyslovovalo za silnejšiu väzbu Ruska na európske politické, ekonomické a bezpečnostné projekty.

Dôležitým mechanizmom rozvoja hospodárskych vzťahov s RF bola medzivládna komisia pre hospodársku a vedecko-technickú spoluprácu, ktorej 14. zasadnutie sa uskutočnilo v novembri v Moskve. Prebiehala intenzívna spolupráca aj v oblasti školstva prostredníctvom študijných a vedeckých pobytov študentov a vedeckých pracovníkov v oboch krajinách. Druhý rok úspešne pokračovali študijné pobyty študentov slovenských stredných škôl v rámci štipendijného programu vlády SR.

Vo vzťahu ku **krajinám západného Balkánu** sa slovenská zahraničná politika konzistentne zasadzovala za pokračovanie ich integrácie do EÚ a NATO. V apríli 2009 sa členmi Aliancie stali Albánsko a Chorvátsko. V apríli podalo Albánsko prihlášku na členstvo v EÚ a Rada EÚ rozhodla, že táto bude po decembrovej (2008) prihláške Čiernej Hory tiež postúpená Európskej komisii na vypracovanie *avis*. Podarilo sa odstrániť zablokovanie predvstupových rokovaní s Chorvátskom kvôli spornej otázke spoločnej hranice na Jadrane so Slovinskom. Európska komisia v októbri 2009 odporučila začať predvstupové rokovania s Macedónskom. Vo vzťahu k Srbsku Slovensko presadzovalo odblokovanie dočasnej obchodnej dohody a ratifikácie Stabilizačnej a asociačnej dohody. V kosovskej otázke SR potvrdila nemennosť svojej pozície poskytnutím písomného stanoviska Medzinárodnému súdному dvoru v Haagu.

Do konca februára 2009 vo funkcii vysokého predstaviteľa medzinárodného spoločenstva a zároveň osobitného predstaviteľa EÚ pre Bosnu a Hercegovinu (BaH) pôsobil súčasný minister zahraničných vecí SR Miroslav Lajčák. Situácia v BaH sa v priebehu roka vyvíjala zložito. V októbri a v novembri bola predložená iniciatíva švédskeho predsedníctva EÚ a USA na dosiahnutie pokroku v plnení kritérií 5+2, na uzavretie Úradu vysokého predstaviteľa v BaH a na jeho transformáciu na posilnený úrad EUSR. Iniciatíva sa rovnako týkala dosiahnutia reformy ústavy BaH. Na pozvanie švédskeho ministra C. Bildta sa rozhovorov zúčastnil aj minister zahraničných vecí M. Lajčák. Slovenská republika sa naďalej podieľala na operáciách KFOR a EULEX v Kosove a EUFOR/Althea a EUPM v BaH.

Prioritný záujem SR o stabilitu na západnom Balkáne sa v roku 2009 odrážal v pokračovaní intenzívnych stykových aktivít na úrovni najvyšších ústavných činiteľov i členov vlády SR. Napriek hospodárskej kríze vo svete objem obchodnej výmeny s týmito krajinami rástol.

1.2. Posilňovať bezpečnosť euroatlantického priestoru

Členstvo v **Severoatlantickej aliancii (NATO)** predstavuje základný bezpečnostný pilier slovenskej zahraničnej politiky. Pokračovala podpora procesu transformácie Severoatlantickej aliancie, ktorého úlohou je zabezpečiť, aby Aliancia mohla efektívne reagovať na súčasné i novo vznikajúce bezpečnostné hrozby.

Slovensko sa cez úzko koordinované aktivity MZV a MO SR aktívne zapájalo do diskusií počas prípravy strategických rozhodnutí z vrcholných podujatí Aliancie v roku 2009, medzi ktoré patrili stretnutia ministrov zahraničných vecí v marci a decembri, ministrov obrany vo februári, júni a októbri, ale predovšetkým summit NATO pri príležitosti 60. výročia jeho vzniku, ktorý sa konal v Štrasburgu a Kehli v apríli 2009.

Slovensko podporilo jeden z hlavných záverov zo summitu v Štrasburgu a Kehli, ktorým bolo rozhodnutie o vypracovaní **novej strategickej koncepcie NATO**. V tejto súvislosti ministerstvo zahraničných vecí vypracovalo svoju základnú rámcovú pozíciu k uvedenému dokumentu a aktívne sa zúčastnilo na dvoch špecializovaných konferenciách.

Pre SR bolo osobitne významné **neformálne stretnutie ministrov obrany NATO**, ktoré sa uskutočnilo 22. - 23. októbra 2009 v Bratislave. Bolo to jedinečné podujatie, prezentujúce Slovensko ako plnoprávnu a dôveryhodnú členskú krajinu NATO. V súvislosti s týmto prestížnym medzinárodným podujatím sa v októbri v SR uskutočnili dve bilaterálne návštevy vrcholných predstaviteľov Aliancie - generálneho tajomníka NATO Andersa F. Rasmussena a hlavného veliteľa síl NATO v Európe admirála Jamesa G. Stavridisa.

Aj v roku 2009 Slovensko pokračovalo v principiálnej **podpore politiky otvorených dverí NATO**. Keďže v závere roka 2008 sa nepodarilo dosiahnuť konsenzus spojencov v otázke zapojenia Ukrajiny a Gruzínska do Akčného plánu pre členstvo (MAP), Slovenská republika privítala spoločné rozhodnutie o posilnení podpory a pomoci Ukrajine a Gruzínsku prostredníctvom ročných národných programov oboch krajín, ktorých cieľom je podpora a pomoc pri plnení štandardov členskej krajiny NATO. Slovensko poskytlo Ukrajine, aj prostredníctvom ZÚ Kyjev ako kontaktného veľvyslanectva NATO na Ukrajine, expertnú pomoc pri spracovaní jej prvého programu. Naďalej pokračovalo v aktivitách na zvýšenie informovanosti ukrajinskej verejnosti o problematike NATO.

Na aprílovom summite Aliancie v Štrasburgu/Kehli Slovensko privítalo prijatie Albánska a Chorvátska do NATO a zároveň vyjadrilo poľutovanie, že ani na tomto summite nebolo za člena Aliancie prijaté Macedónsko kvôli chýbajúcemu konsenzu spojencov v otázke názvu krajiny.

Slovensko aj v roku 2009 aktívne prispievalo **k formovaniu politiky NATO v regióne západného Balkánu**. Podporovalo prehĺbovanie spolupráce Bosny a Hercegoviny (BaH), Čiernej Hory a Srbska s NATO v rámci príslušných partnerských inštrumentov a so zreteľom na úroveň ich ambícií. Na zasadnutí ministrov zahraničných vecí členských štátov NATO v decembri 2009 Slovensko podporilo zapojenie BaH a Čiernej Hory do MAP.

SR pokračovala v principiálnej politike odmietania jednostranne vyhlásenej nezávislosti **Kosova**. Aj naďalej presadzovala a podporovala také pôsobenie síl KFOR NATO, aby bolo plne v súlade s mandátom daným rezolúciou Bezpečnostnej rady OSN č. 1244/1999. Slovensko podporovalo také neutrálne riešenia, ktoré prispievali k zvyšovaniu bezpečnosti a celkovej stability uvedenej provincie aj celého regiónu západného Balkánu.

V závere roka 2009 v operácii KFOR v Kosove pôsobilo 139 príslušníkov Ozbromených síl (OS) SR. NATO už má rozpracované plány na postupnú redukciu počtov vojakov v tejto operácii v súvislosti s postupným prechodom KFOR na úroveň tzv. odstrašujúcej prítomnosti.

Najväčší príspevok SR a jej OS do medzinárodného krízového manažmentu v roku 2009 predstavovalo zapojenie do operácie ISAF NATO v Afganistane. Jej hlavnou úlohou je

asistovať afganskej vláde pri vytváraní bezpečného a stabilného prostredia v krajine. Celkový počet príslušníkov Ozbrojených síl SR nasadených do tejto operačnej priority NATO narástol zo 121 v závere roka 2008 na 245 v období druhej polovice roka 2009. Na októbrovom ministerskom stretnutí v Bratislave SR deklarovala pripravenosť na ďalšie zvýšenie tohto počtu s cieľom prispieť k spoločnému úsiliu medzinárodného spoločenstva stabilizovať vývoj v Afganistane.

V medzinárodnom krízovom manažmente a pri riešení postkonfliktnej stabilizácie a rozvoja postihnutých regiónov SR podporovala komplexný prístup medzinárodného spoločenstva. Systematicky presadzovala a podporovala užšiu inštitucionálnu spoluprácu Severoatlantickej aliancie s EÚ, OSN, OBSE aj Africkou úniou. Začala prípravu legislatívnej úpravy možnosti vysielania do zahraničia civilných expertov SR v rámci medzinárodných organizácií zaoberajúcich sa problematikou stabilizácie a rozvoja krízových oblastí vo svete.

Slovenská republika sa aj v roku 2009 aktívne podieľala na aktivitách EÚ v oblasti **Európskej bezpečnostnej a obrannej politiky (EBOP)** v operačnej aj v koncepcnej oblasti. Operácie EÚ odporúčala vo väčšej miere zamerať na západný Balkán, predovšetkým v rámci misií ALTHEA a EUPM v Bosne a Hercegovine, ako aj misie EULEX v Kosove. Slovensko sa aktívne zapojilo do diskusií o transformácii operácie ALTHEA na výcvikovú a poradenskú misiu a do diskusií o príprave na nové pôsobenie EUPM v oblasti boja proti organizovanému zločinu a kriminalite od januára 2010.

Počas roku 2009 v misiách ALTHEA pôsobili 39 vojakov, v EUPM 5 policajtov, v EULEX 8 policajtov, v EUMM v Gruzínsku 3 členovia a v misii EUBAM na moldavsko-ukrajinskej hranici 5 členov. V koncepcnej oblasti SR zdôrazňovala potrebu zlepšenia spolupráce medzi EÚ a NATO na základe pragmatického prístupu na strategickej i na operačnej úrovni. Venovala pozornosť aj rozvoju civilných a vojenských kapacít prostredníctvom účasti vojenského a civilného personálu na kurzoch v rámci Európskej bezpečnostnej a obrannej akadémie (ESDC).

Pôsobenie SR na pôde **Organizácie Spojených národov** (predovšetkým v osobitnom politickom a dekolonizačnom výbore) bolo zamerané na riešenie problematiky mierových operácií s cieľom posilnenia ich účinnosti, a to aj prostredníctvom aktívneho členstva SR v Osobitnom výbore pre mierové operácie.

Slovensko aktívne vstúpilo do diskusie o budúcnosti európskej bezpečnosti na pôde **Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE)** v rámci tzv. Korfského procesu. Minister zahraničných vecí M. Lajčák sa zúčastnil na neformálnom stretnutí ministrov OBSE na ostrove Korfu. Slovensko presadilo do rámca Korfského procesu zaradenie problematiky energetickej bezpečnosti ako jednej z priorit.

Slovensko v kontexte suspendovania Zmluvy o konvenčných ozbrojených silách v Európe (ZoKOS) zo strany Ruskej federácie podporovalo dialóg o návrhu *parallel actions package* (PAP) a hľadanie riešení kľúčových názorových disproporcií s cieľom dosiahnuť nadobudnutie platnosti Dohody o adaptovanej ZoKOS.

SR sa angažovala za presadenie iniciatív OBSE smerujúcich k skvalitneniu implementácie existujúcich opatrení na budovanie dôvery a bezpečnosti a diskusiu o ich modernizácii. Podporovala aktivity OBSE zamerané na riešenie zmrazených konfliktov, aj keď sa v nich v roku 2009 nepodarilo presadiť zásadné posuny.

Slovenská republika podporovala posilnenie, resp. zachovanie misií OBSE v Bosne a Hercegovine (BaH) a v Kosove. V oboch prípadoch ostávajú misie OBSE dôležitou súčasťou snahy medzinárodného spoločenstva o stabilitu a rozvoj západného Balkánu. V misii OBSE v BaH mala SR v roku 2009 dvoch expertov, v misii v Kosove jedného.

1.3. Bojovať proti globálnym hrozbám

Svet čelil pokračujúcej **hrozbe šírenia zbraní hromadného ničenia (ZHN)** a obavám, že tieto zbrane sa podarí získať teroristom. Slovenská republika na relevantných medzinárodných fórach prezentovala svoje národné pozície k celému spektru bezpečnostných otázok. Podporovala procesy, ktoré prispievajú k identifikácii hrozieb šírenia ZHN a ich efektívnej eliminácii vrátane prevencie. Presadzovala dôslednú implementáciu opatrení vyplývajúcich z relevantných medzinárodných zmlúv a podporovala posilnenie existujúcich nástrojov vrátane univerzalizácie zmlúv a rozvoj nových mechanizmov zameraných na posilnenie globálnej bezpečnosti. Tieto aktivity sa zvýraznili v dôsledku celkového zlepšenia atmosféry v tejto oblasti po nástupe novej americkej administratívy, ktorá začala klásť bezprecedentný dôraz na zefektívnenie multilateralizmu.

Po tom, čo ostatnú dekádu charakterizovala vyhranenosť pozícií jednotlivých krajín bez želaného efektu k multilaterálnej konvergencii, bolo v roku 2009 cítiť zásadný posun smerom k **obnoveniu dôvery** v medzinárodných vzťahoch a revitalizácii odzbrojovacej mašinérie v prospech posilnenia globálnej stability. Agenda kontroly zbrojenia, odzbrojenia a nešírenia, ktorá zaznamenala v uplynulom roku výrazné oživenie, je na vrchole sledovanosti a dominuje medzi témami globálnej bezpečnosti.

V rámci agendy kontroly zbrojenia, odzbrojenia a nešírenia ZHN slovenská zahraničná politika reagovala na pokračujúcu existenciu jadrových verifikačných otázok na pôde **Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu (MAAE)**, ktorá na základe Zmluvy o nešírení jadrových zbraní (NPT) dohliada, aby jadrová energia nebola využívaná inak ako na mierové účely. Jej zárukový systém predstavuje primárny nástroj na predchádzanie šírenia jadrových zbraní. SR ako členská krajina MAAE a aj prostredníctvom spoločného postupu EÚ, sa zasadzovala za to, aby MAAE bola vnímaná nestranne a bola jej vyjadrená čo najväčšia podpora pri riešení otvorených verifikačných prípadov, predovšetkým iránskeho, severokórejskeho a sýrskeho jadrového programu. Slovensko podporovalo posilnenie autority a rozvoj nástrojov MAAE, ktoré majú zabezpečiť, aby jadrová energia nebola využívaná na iné ako mierové ciele. SR podporila rozhodnutia 53. generálnej konferencie MAAE, zamerané na posilnenie a zefektívnenie zárukového systému MAAE.

SR sa zasadzovala za udržanie pozitívneho prístupu k nadobudnutiu platnosti **Zmluvy o všeobecnom zákaze jadrových skúšok (CTBT)**, ktorý pomohla vytvoriť zmena postoja administratívy USA k tejto otázke a potvrdenie záväzkov ďalších kľúčových krajín v rámci tejto agendy. SR sa v spolupráci s partnermi v EÚ angažovala pri príprave Konferencie na uľahčenie nadobudnutia platnosti CTBT (New York, 24. - 25.9.2009), osobitne v rámci prípravy záverečnej deklarácie konferencie. Na pôde režimov pre kontrolu exportu materiálov použiteľných na výrobu zbraní hromadného ničenia, vojenského materiálu a príslušných tovarov a technológií dvojakeho použitia – Skupiny jadrových dodávateľov (NSG), Wassenaarskeho usporiadania (WA) pre kontrolu exportu konvenčných zbraní a Austrálskej skupiny (AG), režimu kontroly biologických a chemických látok, SR presadzovala efektívne fungovanie týchto zoskupení s cieľom účinne zabrániť šíreniu zbraní hromadného ničenia a destabilizujúcej akumulácii konvenčných zbraní vo svete. Zároveň sa zasadzovala za to, aby ich nové politiky a smernice adekvátne reagovali na tieto hrozby a nemali negatívny, resp. príliš obmedzujúci dosah na jednotlivé členské štáty.

Slovensko pokračovalo v pôsobení štandardného člena **Konferencie o odzbrojení (KO)** ako exkluzívneho 65-členného zoskupenia, ktoré si napriek dlhodobej absencii substantívnych rokovaní zachováva pozíciu jediného stáleho multilaterálneho rokovacieho fóra medzinárodného spoločenstva v oblasti odzbrojenia. SR v mesiacoch január a február 2009 úspešne pôsobila vo funkcii koordinátora západnej regionálnej skupiny pri KO a prispela tak k dosiahnutiu najvýznamnejšieho posunu KO za posledných 12 rokov v podobe

konsenzuálneho prijatia programu práce konferencie.

Slovenská republika poskytla OSN výročný výkaz o aktivitách súvisiacich so zákazom **biologických zbraní** v rámci tzv. opatrení na budovanie dôvery. Nad'alej tak patrí k malej skupine z celkového počtu 161 zmluvných štátov Dohovoru o zákaze biologických zbraní (BWC), ktoré si tento záväzok plnia (*každý rok ho včas plní iba cca. 20 štátov*).

Slovensko 11. mája 2009 ukončilo pôsobenie na poste predsedu Výkonnej rady **Organizácie pre zákaz chemických zbraní** (VR OPCW) so sídlom v Haagu. Predsedalo VR počas jedného roka a prispelo k zefektívňovaniu rozhodovacích procesov OPCW najmä vo vz'ahu k implementácii jednotlivých článkov Dohovoru o zákaze chemických zbraní (CWC), týkajúcich sa likvidácie chemických zbraní, medzinárodnej pomoci krajinám pri účinnom monitoringu využívania chemických látok, posilňovalo dialóg s chemickým priemyslom s cieľom zabrániť zneužitiu chemických látok a rozširovalo univerzalizáciu CWC.

SR ako koordinátor pre národné správy v rámci Protokolu V **Dohovoru o určitých konvenčných zbraniach** (CCW) prispela k zvýšeniu úrovne a počtu predkladaných národných správ o plnení dohovoru jeho jednotlivými zmluvnými stranami. Aj v tomto smere Slovensko patrí k jadru krajín v rámci CCW, ktoré si dôsledne plnia svoje záväzky právneho i politického charakteru (*zo 104 zmluvných strán tak zatiaľ urobila iba približne tretina*).

V oblasti **konvenčných zbraní** Slovensko prispelo k pozitívnemu posunu na rokovaníach o príprave **Zmluvy o obchode so zbraňami** (ATT), ktorej cieľom je dohodnúť čo najvyššie medzinárodnoprávne záväzné štandardy pre regulovanie obchodu so zbraňami a zabránenie ich nadobudnutiu nelegálnymi aktérmi. Dohoda na príprave tejto zmluvy má historický význam vzhľadom na kritické dosahy nelegálneho šírenia malých a ručných zbraní hlavne v rozvojových krajinách.

V roku 2009 sa SR aktívne zapájala do širokého spektra medzinárodných aktivít zameraných na **boj proti terorizmu**. Aktívne sa zasadzovala za plnenie zámerov **Globálnej stratégie OSN pre boj proti terorizmu**. Ako jeden z kosponzorov procesu globálnej spolupráce v boji proti terorizmu (spolu s Rakúskom, Švajčiarskom, Severnou Kóreou, Tureckom, Nórskom, Japonskom a Kostarikou) aktívne prispela k dialógu v rámci diskusie o regionálnych aspektoch stratégie OSN v kontexte implementácie rezolúcií Bezpečnostnej rady OSN č. 1267, 1373 a 1540 do právneho systému účastníckych krajín.

Slovenská republika nad'alej podporovala uzavretie **Všeobecného dohovoru o boji proti terorizmu** a pokračovala v aktívnej práci v rámci **Globálnej iniciatívy pre boj s jadrovým terorizmom**. Podporovala tiež aktivity OBSE zamerané na boj proti terorizmu - v priebehu roka 2009 aktívne presadzovala prijatie rozhodnutia Ministerskej rady OBSE na podporu medzinárodnej právnej základne boja proti terorizmu. Bojom proti terorizmu sa zaoberá aj **Rada Európy**. Slovensko je zmluvnou stranou všetkých významných právne záväzných dohovorov Rady Európy v tejto oblasti.

Slovenská republika je zmluvnou stranou všetkých 13 univerzálnych medzinárodných dohovorov v oblasti boja proti terorizmu a participovala na normotvorných aktivitách, ktoré smerujú k dohovoru a následnému prijatiu uceleného dohovoru o terorizme.

1.4. Rozširovať priestor slobody, demokracie, ľudských práv, vlády zákona a dobrého vládnutia

V **Rade Európy** (RE) v roku 2009 Slovenská republika aktívne vystupovala v interných rozhodovacích procesoch organizácie a v širšom kontexte tiež prispievala k rozširovaniu slobody, demokracie, rešpektovania ľudských práv, vlády zákona a dobrého vládnutia. V roku 2009 Slovensko pokračovalo v zdôrazňovaní potreby lepšieho dialógu s občianskou spoločnosťou. Slovenské mimovládne organizácie zatiaľ neprejavili záujem

aktívne sa zapojiť do štruktúry Konferencie medzinárodných mimovládnych organizácií, ktoré majú pri RE participačný štatút. Táto skutočnosť ostáva naďalej výzvou.

Vo vzťahu k **Bielorusku** Slovensko podporuje dialóg s touto krajinou na úrovni štátu i občianskej spoločnosti, odovzdáva jej skúsenosti RE. SR podporuje politicky i finančne prvý projekt realizovaný RE v Minsku - otvorenie Infopointu. Táto aktivita prispeje k zvyšovaniu povedomia o aktivitách RE a o jej cieľoch. Pokračovanie projektu bude do značnej miery závisieť od vôle bieloruských autorít aj od ochoty členských štátov financovať projekt z dobrovoľných príspevkov.

V súvislosti s **Európskou chartou regionálnych alebo menšinových jazykov** v roku 2009 prebiehal proces hodnotenia implementácie našich záväzkov a súčasne sa začal zo strany RE proces hodnotenia plnenia záväzkov vyplývajúcich pre Slovenskú republiku z Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín.

Slovensko úspešne pôsobilo ako **člen Rady OSN pre ľudské práva** v rámci agendy ľudských práv **systému OSN v Ženeve**. Participovalo na jej riadnych i osobitných zasadnutiach, kde sa aktívne zúčastňovalo rokovaní o rezolúciách v národnej kapacite, ale aj v rámci deľby úloh v EÚ. Významným momentom slovenského pôsobenia bolo predloženie rezolúcie o novom opčnom protokole k Dohovoru o právach dieťaťa, ktorý by zakotvil mechanizmus podávania sťažností Výboru pre práva dieťaťa. SR úspešne viedla negociácie o texte rezolúcie, ktorá bola prijatá konsenzom a podporená takmer 50 krajinami.

V máji 2009 Rada OSN pre ľudské práva posudzovala stav dodržiavania ľudských práv na Slovensku v rámci mechanizmu tzv. univerzálneho periodického hodnotenia (UPH). Posudzovania sa zúčastnila delegácia SR zložená zo zástupcov viacerých rezortov. Slovensko predložilo rade správu o stave ochrany ľudských práv v SR. Proces UPH bol úspešne zavŕšený v septembri 2009. Slovensko pôsobilo v UPH aj ako člen tzv. spravodajských trojok pre iné hodnotené krajiny (Maurícius, Macedónsko a Pobrežie Slonoviny).

Stály predstaviteľ SR v Ženeve bol v roku 2009 členom Pracovnej skupiny Rady pre situácie (dôverný mechanizmus posudzovania individuálnych sťažností na systematické porušovanie ľudských práv). V apríli 2009 sa Slovensko zúčastnilo konferencie o boji proti rasizmu – Durbanskej hodnotiacej konferencie v Ženeve.

V novembri 2009 sa delegácia SR zúčastnila v Ženeve na posudzovaní 2. periodickej správy Slovenskej republiky o implementácii Dohovoru proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu pred Výborom proti mučeniu. V súlade so záväzkami vyplývajúcimi z ratifikácie medzinárodných zmlúv v oblasti ľudských práv odovzdala v júni 2009 Úradu vysokej komisárky OSN pre ľudské práva 3. periodickú správu o implementácii Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a 2. periodickú správu k Medzinárodnému paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach a v októbri 2009 východiskové implementačné správy k opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch a k opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii.

Od roku 2009 pôsobí vo Výbore pre práva dieťaťa ako nezávislý expert Peter Guráň, zvolený VZ OSN v decembri 2008. V histórii samostatného Slovenska ide o prvého slovenského experta v ľudskoprávnom zmluvnom orgáne OSN.

SR pokračovala v aktívnej spolupráci s organizáciami systému OSN v New Yorku v oblasti ochrany a posilňovania ľudských práv. Aktívny postoj potvrdila členstvom v riadiacich orgánoch Medzinárodného výskumného a školiaceho inštitútu OSN pre pokrok žien (INSTRAW) a Komisie pre sociálny rozvoj (CSocD).

Na pôde 3. výboru a v pléne VZ OSN prostredníctvom negociácií a kosponzoringu Slovensko aktívne podporilo prijímanie tematických rezolúcií, ako aj rezolúcií k porušovaniu ľudských práv v špecifických krajinách (Irán, Mjanmarsko, Severná Kórea). Slovenská

republika vo všetkých ľudskoprávnych aktivitách úzko koordinovala svoj postup s EÚ partnermi v súlade s ľudskoprávnymi prioritami.

24. septembra 2009 SR podpísala opčný protokol k Medzinárodnému paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach. Protokol je najnovšou ľudskoprávnou medzinárodnou zmluvou prijatou VZ OSN 10. decembra 2008, ktorá zakotvuje možnosť podávania oznámení zo strany jednotlivcov alebo skupiny jednotlivcov, v prípade porušenia ich práv podľa Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach.

V roku 2009 neboli zaregistrované žiadne nové individuálne sťažnosti od občanov Slovenskej republiky pred monitorovacími zmluvnými orgánmi OSN.

Slovensko na pôde OBSE obhajovalo vládnu politiku v oblasti ochrany ľudských práv, vysvetľovalo a korigovalo nezrovnalosti, ktoré vznikli v súvislosti s prijatím a uplatňovaním tlačového zákona a zákona o štátnom jazyku. V tejto súvislosti intenzívne spolupracovala s inštitúciou predstaviteľa OBSE pre slobodu médií a s Úradom Vysokého komisára OBSE pre otázky národnostných menšín.

Rezort diplomacie prezentoval vládnu politiku voči Rómom na viacerých podujatiach ľudskoprávnej dimenzie a aktívne podporoval zachovanie doterajšieho mechanizmu činnosti a mandátu Vysokého komisára OBSE pre otázky národnostných menšín.

Slovenská republika pokračovala v dialógu s Maďarskou republikou prostredníctvom mechanizmov vytvorených základnou zmluvou medzi oboma krajinami. V júli 2009 sa uskutočnilo v Budapešti 9. zasadnutie Zmiešanej slovensko-maďarskej komisie pre záležitosti menšín. Okrem toho sa v priebehu roku 2009 v Bratislave uskutočnili tri stretnutia slovenských a maďarských expertov k novele zákona o štátnom jazyku. SR požiadala tzv. Benátsku komisiu o expertné posúdenie slovenskej novely jazykového zákona.

1.5. Posilňovať efektívny multilateralizmus v medzinárodných organizáciách systému OSN

Aktivity zahraničnej politiky Slovenska v oblasti **multilaterálnych vzťahov** v roku 2009 ovplyvňovalo pokračovanie svetovej hospodárskej a finančnej krízy. Na globálnej úrovni kríza potvrdila úzku väzbu medzi udržiavaním medzinárodného mieru a bezpečnosti a sociálno-ekonomickým trvalo udržateľným rozvojom vo svete. Všeobecná rozprava **64. Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov** demonštrovala, že štáty medzinárodného spoločenstva najviac trpia problémy finančnej krízy, klimatických zmien, plnenie miléniových rozvojových cieľov, hlad vo svete, ako aj reforma Bezpečnostnej rady OSN, reforma mierových operácií, výzvy odzbrojenia a terorizmu.

V rámci pôsobnosti OSN a systému jej odborných organizácií Slovenská republika podporovala procesy, ktorých cieľom bolo eliminovať negatívne dosahy krízy na udržiavanie poriadku v medzinárodných vzťahoch, a to najmä v koordinácii s krajinami EÚ.

Na pôde OSN sa SR zapojila do diskusie k projektu sekretariátu OSN – Nový horizont, ktorého cieľom je prispôsobiť mierové operácie medzinárodného spoločenstva výzvam 21. storočia. Slovensko v roku 2009 aktívne pôsobilo v mierových misiách UNFICYP na Cypre a UNTSO na hraniciach medzi Izraelom a Sýriou. Slovensko bolo v roku 2009 lídrom aktivít OSN zameraných na podporu reformy bezpečnostného sektora. Bolo aktívnym členom v Rade pre ľudské práva OSN a presadilo svoju kandidatúru do Výkonnej rady UNESCO a do **Hospodárskej a sociálnej rady (ECOSOC) na roky 2010 - 2012**. Vo voľbách 26. októbra 2009 počas 64. zasadnutia VZ OSN Slovensko získalo trojročné členstvo v ECOSOC – jednom zo šiestich hlavných orgánov OSN.

Slovensko začalo prípravu na svoje členstvo a aktívne pôsobenie vo Výkonnej rade Organizácie OSN pre vzdelávanie, vedu a kultúru (UNESCO) v rokoch 2009-2013 a tiež vo Výkonnej rade Organizácie OSN pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO) v rokoch 2009-2013.

V záujme budovania efektívneho multilateralizmu a v súlade s úsilím prispôbiť existujúce medzinárodné inštitúcie a organizácie, predovšetkým OSN potrebám 21. storočia sa Slovenská republika plne zapojila do diskusie o revitalizácii Valného zhromaždenia OSN prostredníctvom pôsobenia v jeho pracovnej skupine pre revitalizáciu.

V procese reformy OSN diplomacia SR osobitnú pozornosť venovala **reforme Bezpečnostnej rady OSN**, ktorej Charta OSN zverila zodpovednosť za ochranu medzinárodného mieru a bezpečnosti. V rámci medzivládnych rokovaní o reforme BR OSN je pre SR dôležité, aby bola schopná efektívne, rýchlo a zodpovedne reagovať na narastajúce hrozby. V úzkej koordinácii s ostatnými členskými krajinami EÚ sa SR podieľa na diskusii k príspevkovej škále OSN. Cieľom Slovenskej republiky je zabezpečiť takú metodiku stanovovania príspevkov členských štátov do rozpočtu OSN, aby príspevok v maximálnej možnej miere zodpovedal celkovému postaveniu krajiny v rámci OSN podľa zásady „*capacity to pay*“. Slovensko vyjadrovalo podporu reforme medzinárodnej finančnej a ekonomickej architektúry.

Slovensko na pôde OSN pokračovalo v presadzovaní systematického a komplexného prístupu ku konceptu **reformy bezpečnostného sektora (RBS)** v podmienkach mierových operácií OSN z titulu koordinátora tzv. Skupiny priateľov RBS. V spolupráci s ministerstvom zahraničných vecí Argentíny MZV SR usporiadalo v dňoch 28. – 29. septembra 2009 v Buenos Aires medzinárodný seminár pre krajiny Latinskej Ameriky a Karibiku s cieľom podporiť diskusiu o možnostiach zapojenia regionálnych a subregionálnych organizácií do procesov RBS. Spoločne s argentínskym partnerom podujatie otvoril aj minister zahraničných vecí SR M. Lajčák. Slovenská strana pripravuje o podujatí publikáciu, ktorá bude distribuovaná v systéme OSN, v krajinách Latinskej Ameriky a Karibiku. Intenzívna diplomatická komunikácia prebiehala s Indonéziou o jej ďalšej pripravenosti na spoločné organizovanie regionálneho seminára zameraného na mierové operácie OSN z pohľadu krajín ASEAN, keďže pôvodne plánované podujatie vo februári 2009 bolo odložené.

Slovensko zohrávalo úlohu nezávislého partnera v rokovaní o riešení situácie palestínskych utečencov prostredníctvom **Agentúry OSN pre pomoc palestínskym utečencom na Blízkom východe (UNRWA)**. Na základe výzvy Vysokého komisára OSN pre utečencov sa SR v roku 2009 zapojila do projektu presídľovania časti palestínskych utečencov z utečeneckého tábora UNHCR na hraniciach Iraku a Sýrie do tretích krajín.

V roku 2009 pokračovala konštruktívna spolupráca Slovenskej republiky s **Medzinárodnou zdravotníckou organizáciou (WHO)**. Slovensko pôsobilo ako jedna zo štyroch krajín EÚ v Koordinačnej rade Spojeného programu OSN pre HIV/AIDS (UNAIDS). V máji 2009 zástupcovia UNAIDS uskutočnili prvú pracovnú návštevu v SR.

V súlade so základnou dohodou o spolupráci si SR plnila všetky záväzky vyplývajúce z členstva v **Medzinárodnej organizácii práce (ILO)**. Aktívne sa zúčastnila prípravy a priebehu 97. zasadnutia Medzinárodnej konferencie práce v máji 2009.

Slovenská republika sa naďalej zúčastňovala na aktivitách **Výkonného výboru Rozvojového fondu OSN/Populačného fondu OSN (UNDP/UNFPA)** aj s prihladením na stiahnutie našej ponuky na umiestnenie Regionálneho úradu UNFPA pre východnú Európu a Strednú Áziu v Bratislave z finančných dôvodov. Členstvo Slovenskej republiky vo Výkonnom výbore UNDP/UNFPA pokračuje do konca roka 2010.

1.6. Prispievať k eliminácii rizík migrácie v súlade so záujmami SR

Zahraničná politika Slovenskej republiky sa zameriavala na riešenie problematiky migrácie v rámci medzinárodných organizácií, predovšetkým však na pôde EÚ. Aktívna účasť na tvorbe **migračnej politiky EÚ** predstavovala základný rozmer nášho pôsobenia v tejto oblasti. Slovensko sa aktívne podieľalo na príprave a úspešne presadilo svoje záujmy pri

príprave dôležitých dokumentov pre oblasť migrácie, napr. nového viacročného programu pre oblasť spravodlivosti a vnútra (Štokholmský program) alebo návrhu na vznik Európskeho podporného úradu pre azyl.

SR podporila implementáciu globálneho prístupu EÚ k migrácii so zameraním na oblasť východnej a juhovýchodnej Európy (účasť na migračnej misii EÚ v Bielorusku, zapojenie v pilotnom projekte Mobilitného partnerstva s Moldavskom). V úlohe partnerskej krajiny sa aktívne podieľala na príprave a následnej realizácii projektu „Budovanie migračných partnerstiev“ pod patronátom českého predsedníctva v EÚ.

Slovensko kladne zareagovalo na žiadosť Vysokého komisára OSN pre utečencov a súhlasilo s dočasným umiestnením skupiny palestínskych utečencov a osôb pod ochranou OSN z Iraku na území Slovenska.

V súvislosti s rastom zahraničnopolitického významu fenoménu migrácie MZV SR navrhlo posilniť postavenie medzirezortnej pracovnej komisie pre koordináciu postupov súvisiacich s plnením úloh z Koncepcie migračnej politiky SR. Výsledkom diskusie, ktorú podporili Ministerstvo vnútra SR a Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, bola transformácia komisie na Riadiaci výbor pre migráciu a integráciu cudzincov, ktorého štatút vláda Slovenskej republiky schválila 24. júna 2009. Výbor bude hlavným koordinačným medziinštitucionálnym odborným a iniciatívnym orgánom v SR pre otázky riadenia migrácie.

2. Prosperujúce Slovensko a trvalo udržateľný rozvoj

2.1. Prispievať k zmierneniu dosahov hospodárskej krízy na SR

Ekonomická dimenzia diplomacie

Globálna finančná a hospodárska kríza v roku 2009 zásadným spôsobom ovplyvnila hospodársky a sociálny život v Slovenskej republike. Kríza zvýraznila naliehavosť využívania špecifických nástrojov ekonomickej diplomacie pri presadzovaní ekonomických záujmov Slovenska. Agenda prekonávania negatívnych dôsledkov krízy, podpory hospodárskeho rozvoja, exportu a presadzovania užšej spolupráce v zahraničí všetkých aktérov domácej ekonomickej politiky sa stala **klúčovou zahraničnopolitickou prioritou Slovenska**.

V rámci MZV SR bola vytvorená stála pracovná skupina pre hospodársku krízu pod vedením ministra zahraničných vecí. Plnenie vnútrorezortných úloh zabezpečovali projektové tímy pre boj s hospodárskou krízou, pre vonkajšiu energetickú bezpečnosť a pre podporu spolupráce v oblasti inovácií a transferu technológií medzi Slovenskom a USA a v rámci líniového riadenia všetky riadiace zložky rezortu. MZV SR dopĺňalo ekonomické spravodajstvo MH SR o pravidelný prísun informačných a analytických materiálov zo zahraničia. Vytváralo platformy pre konferenčné a prezentačné aktivity, pre dialóg s podnikateľskými zväzmi, reagovalo na ich požiadavky na konkrétne súčinnosti so zastupiteľskými úradmi SR v zahraničí.

Vecné priority činnosti veľvyslanectiev pri podpore exportu a koordinácii zabezpečovania prílevu zahraničných investícií boli definované spolu s Ministerstvom hospodárstva SR, SARIO a ostatnými ústrednými orgánmi štátnej správy. MZV SR prostredníctvom siete kontaktov zastupiteľských úradov orientovalo svoje aktivity smerom k inováciám, osvojeniu si vyspelých technológií a rozvoja vedomostnej ekonomiky. Súčinnosti zainteresovaných aktérov napomohlo prvé stretnutie k medzirezortnej spolupráci v zahraničí v oblasti vyspelých inovačných technológií a vedomostnej ekonomiky na pôde MZV SR za účasti Úradu vlády SR, Agentúry pre podporu výskumu, vedy a vývoja, Ministerstva hospodárstva SR, Ministerstva školstva SR, SAV a agentúry SARIO. Výsledkom bolo schválenie interného projektu, zameraného na prehĺbenie spolupráce Slovenska s najväčšou a najvýkonnejšou ekonomikou sveta v oblasti inovácií a transferu

technológií – Spojenými štátmi americkými. Projekt má pilotný charakter a bude využitelný aj v iných krajinách s potenciálom pre spoluprácu v oblasti vyspelých technológií.

Zahraničná služba hľadala možnosti širšieho zapojenia slovenských subjektov do medzinárodných tendrov. V rámci Severoatlantickej aliancie napr. existuje možnosť stať sa dodávateľom NATO prostredníctvom zapojenia sa do procesu decentralizovaného medzinárodného obstarávania špecifických tovarov a služieb v agentúrach a veliteľstvách NATO vrátane existujúceho, resp. plánovaného nového sídla NATO. SD NATO zaslala informáciu o možnostiach zapojenia sa slovenských podnikateľských subjektov do obstarávacích procesov v rámci NATO ústredným orgánom štátnej správy a viac ako 30 podnikateľským združeniam v Slovenskej republike.

2.2. Podporovať hospodársky rozvoj, prosperitu a presadzovať ekonomické záujmy SR

Pôsobenie SR v medzinárodných ekonomických organizáciách

Slovensko pripisuje osobitnú dôležitosť pôsobeniu v **Organizácii pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj (OECD)**. Základným poslaním členstva v tejto globálnej organizácii je v úzkej súčinnosti so Sekretariátom a expertmi OECD napomáhať rozvoj slovenskej ekonomiky a zdokonaľovať jednotlivé sektorové politiky. Kľúčovou stykovou aktivitou roku 2009 bola návšteva generálneho tajomníka OECD Angela Gurríu na Slovensku, kde vo februári 2009 prezentoval správu „Ekonomický prehľad Slovenskej republiky“. Výstupy OECD z monitorovania jednotlivých sektorov ekonomiky sú pre vládu SR dôležitým nástrojom pre identifikovanie oblastí, na ktoré je potrebné sa prioritne zamerať pri riadení kľúčových ekonomických oblastí. Priaznivé vyznenie Ekonomického prehľadu SR potvrdilo celkovo pozitívne vnímanie hospodárskej politiky Slovenskej republiky zo strany tejto organizácie.

Pozornosť organizácie aj Slovenska sa upriamovala na tému finančnej krízy. Pred vládami a ekonomickými expertmi OECD stojí úloha prispieť k hľadaniu východísk zo súčasnej krízovej situácie a stabilizovať ekonomický vývoj. Aktívnou účasťou vo Výbore pre finančné trhy a Výbore pre ekonomické prehľady OECD sa do tohto procesu zapojila aj SR. Intenzívna pozornosť bola venovaná oblasti monitoringu vývoja pracovných trhov vo vzťahu ku kríze i pokrízovému vývoju, ako aj opatrení vlád aplikovaných na zlepšenie situácie na trhoch práce a sociálnej situácie obyvateľstva.

Slovensko vysoko oceňuje prácu OECD v oblasti klimatických zmien a podporuje navrhovaný koncept stratégie zeleného rastu. V integrovanom a koherentnom prístupe vidí šancu na splnenie ambiciózneho globálneho cieľa pre oblasť zmeny klímy a adaptácie. Na základe principiálneho stanoviska Ministerstva spravodlivosti SR si SR vynútila na rokovaní Výkonného výboru OECD modifikáciu postupu pri prijímaní odporúčania pracovnej skupiny proti úplatkárstvu k tzv. „*Small Facilitation Payments*“. Napriek tomu, že na prijatí uvedeného odporúčania mali záujem predovšetkým „veľkí“ členovia OECD, ktorí majú túto prax dokonca upravenú svojou vnútroštátnou legislatívou, Slovensko odmietlo v téme úplatkárstva akékoľvek kompromisy. Svoje stanovisko deklarovalo osobitným prehlásením pripojeným k textu predmetného odporúčania.

S cieľom zvyšovať výkonnosť a efektívnosť v oblasti podpory a uľahčovania medzinárodného obchodu, ako aj ochrany spoločnosti a bezpečnosti občanov sa SR aktívne zúčastňovala na zasadnutiach orgánov a pracovných skupín **Svetovej colnej organizácie (WCO)**. Členstvo SR vo WCO napomáha colnej správe modernizovať colné postupy, uľahčovať medzinárodný tok tovarov a prenášať poznatky z jednotlivých zasadnutí do praxe colnej správy.

Svojimi aktivitami v **Medzinárodnej energetickej agentúre (IEA)** Slovensko prispelo k úspechu Ministerskej schôdzky IEA, ktorá sa zamerala na mimoriadne významnú

problematiku energetickej bezpečnosti, zmiernenia zmeny klímy, vytvorenia čistejšej a efektívnejšej energetickej budúcnosti a posilnenia globálneho energetického dialógu. Dôležitou súčasťou aktivít bola spolupráca s Agentúrou pre jadrovú energiu (OECD/NEA). Získané odborné znalosti budú naďalej dôležitým nástrojom pre národný rozhodovací proces s cieľom environmentálne šetrného a ekonomicky efektívneho využívania jadrovej energie.

V roku 2009 sa SR aktívne zapájala do projektov ďalšieho rozširovania OECD a rozšíreného dialógu s vybranými ekonomikami sveta. Systematická pozornosť bola venovaná problematike rozvojovej pomoci v rámci OECD a činnosti jej príslušného výboru. Dôležitú časť aktivít vo vzťahu k OECD predstavovala medzirezortná koordinácia, ktorá odstraňovala deficity v individuálnom prístupe rezortov vlády pri pôsobení v rámci tejto organizácie.

Slovenská republika ako akcionár **Svetovej banky (SB)** sa podieľala na procese reformy jej riadenia a hlasovania. Na základe schválenej rezolúcie č. 596 z 30. januára 2009 s názvom "Zvýšenie účasti a zastúpenia rozvojových a tranzitných krajín" v skupine SB, sa mení Dohoda o **Medzinárodnej banke pre obnovu a rozvoj (IBRD)**. Návrh na zmenu Dohody o IBRD a návrh na dodatočné pristúpenie SR k 10. doplneniu zdrojov **Medzinárodného združenia pre rozvoj (IDA)** schválila vláda SR 30. septembra 2009. Prijatie dodatku k článkom Dohody o IBRD znamená pre Slovenskú republiku zvýšenie celkového objemu hlasovacích práv zo súčasných 0,21 % na 0,22 % bez dosahu na verejné financie. V roku 2009 SR poskytla príspevok **Medzinárodnému združeniu pre rozvoj (IDA)** vo výške 680 tisíc eur a **Iniciatíve pre mnohostranné odpustenie dlhov (MDRI)** vo výške 30 tisíc eur.

V kontexte globálnej ekonomickej krízy Slovensko postupovalo v roku 2009 v zmysle záverov skupiny G20, ktorá sa zaviazala zvýšiť zdroje **Medzinárodného menového fondu (MMF)** a pokračovať v reformách tejto organizácie. Ako členská krajina MMF Slovensko uskutočnilo potrebné kroky na zabezpečenie zvýšenia členskej kvóty v MMF. Vláda SR 1. apríla 2009 schválila materiál "Návrh na zvýšenie členskej kvóty Slovenskej republiky v MMF". V rámci úsporných opatrení v Belgickej konštituencii, vláda SR dňa 22. apríla 2009 schválila materiál "Návrh na spoločné zastúpenie SR a ČR v MMF a SB". Dňa 19. augusta 2009 vláda SR schválila návrh na účasť SR na všeobecnej alokácii osobitných práv čerpania v MMF, na základe čoho SR získala alokáciu osobitných práv čerpania vo výške 265 mil. SDR za účelom posilnenia rezervných aktív v bilancii Národnej banky Slovenska. Po dohode s Českou republikou bol vymenovaný jeden zástupca z každej krajiny spoločne pre SB aj MMF. Dňa 30. septembra 2009 vláda SR schválila aj návrh na uzavretie Dodatku k Dohode o MMF s cieľom zvýšiť počet hlasov a mieru účasti v MMF a Dodatku k Dohode o MMF s cieľom rozšíriť právomoci MMF pri investovaní.

Na základe záväzku EÚ o bilaterálnej pôžičke pre MMF v hodnote 75 mld. eur, sa členské krajiny EÚ dohodli, že táto suma sa rozdelí medzi 21 členov, ktorí participujú na pláne finančných transakcií. Slovensku pripadlo poskytnutie pôžičky (formou ekvivalentu) pre MMF prostredníctvom bilaterálnej dohody vo výške 440 mil. eur. Vláda SR dňa 16. decembra 2009 schválila návrh dohody o pôžičke medzi SR a MMF. V reálnych číslach môže tento krok znamenať zvýšenie verejných výdavkov zo štátneho rozpočtu v rokoch 2010 - 2012 vo výške 9 mil. eur.

Slovensko v roku 2009 riešilo aj delikátne otázky súvisiace s hlasovaním o prijatí Kosova za člena skupiny Svetovej banky a člena MMF. V máji 2009 SR hlasovala proti členstvu Kosova v MMF, v júnovom hlasovaní o členstve Kosova v skupine SB sa hlasovania zdržala. V oboch prípadoch bolo zdôraznené naše principiálne stanovisko k uznaniu Kosova, čo však neznamenalo zablokovanie pre Kosovo možnosti čerpať finančnú pomoc zo zdrojov týchto organizácií.

V roku 2009 sa nerealizovali pôvodne plánované postupy ku graduácii SR z operácií **Európskej banky pre obnovu a rozvoj (EBOR)**. V dôsledku krízy Slovensko prehodnotilo

svoje aktivity v EBOR a proces bol odložený do roku 2012. EBOR v spolupráci so SR v priebehu roka 2009 začala s prípravami strednodobej stratégie na roky 2011 - 2014, ktorá by mala byť schválená v máji 2010 počas výročného zasadnutia Rady guvernérov. Príspevok do fondu pre krajiny západného Balkánu spravovaného EBOR poskytla SR v apríli 2009 vo výške 200 tisíc eur. Fond technickej spolupráce SR a EBOR na podporu aktivít slovenských subjektov pri poskytovaní pomoci transformujúcim sa krajinám východnej Európy a strednej Ázie bol vytvorený 3. júla 2009. Slovensko prispelo sumou 1 mil. eur.

Kapitál **Európskej investičnej banky (EIB)** bol zvýšený od 1. apríla 2009, na čo SR dala súhlas ako jeden z jej akcionárov.

Tematickou prioritou Slovenska v rámci pôsobenia v **Ekonomickom a sociálnom výbore OSN (ECOSOC)** bolo dosiahnutie zvolenia za člena tohto výboru pre nasledujúce funkčné obdobie. V spolupráci s **Európskou hospodárskou komisiou OSN (EHK)** to znamenalo nadviazať na široké zapojenie našich odborníkov do jednotlivých programov inštitúcie s dôrazom na využitie komparatívnych výhod regionálneho zamerania jej činnosti.

V kontexte súčasnej svetovej finančnej a hospodárskej krízy SR považuje za veľmi dôležité zachovávať otvorenosť multilaterálneho obchodného systému a pokračovať v snahách o ďalšiu liberalizáciu svetového obchodu. Vo vzťahu k **Svetovej obchodnej organizácii (WTO)** sa pozornosť sústredila predovšetkým na pokračovanie mnohostranných rokovaní o rozvojovej agende z Dohy (DDA), ako aj na otázky súvisiace s hospodárskou krízou s cieľom zabrániť protekcionizmu a prijímaniu ochranných opatrení v oblasti obchodu. V decembri 2009 sa uskutočnila VII. Ministerská konferencia WTO, ktorá zhodnotila doterajšie fungovanie organizácie a načrtla smer jej ďalšej práce.

Slovensko na pôde **Organizácie OSN pre priemyselný rozvoj (UNIDO)** podporovalo prípravu projektov na elimináciu následkov potravinovej krízy, chudoby a hladu, ochrany životného prostredia, vytvárania podmienok pre trvalo udržateľný rozvoj a tvorbu pracovných príležitostí. Na báze administratívnej dohody medzi UNIDO a vládou SR i napriek obmedzeným finančným prostriedkom sa Slovensko zapojilo do financovania niektorých projektov UNIDO v zmysle priorít rozvojovej pomoci. Počas celého roka osobitne Stála misia SR pri úradovni OSN vo Viedni vyvíjala úsilie s cieľom uspokojivého doriešenia problémov okolo realizácie pilotného projektu UNIDO a Slovenska pri odbúravaní perzistentných odpadov (PCB) zo životného prostredia, ktorého gestorom za slovenskú stranu je Ministerstvo životného prostredia SR.

Dňa 22. júna 2009 bolo podpísané Memorandum o porozumení medzi vládou SR, ktorú reprezentuje Ministerstvo financií SR a **Rozvojovým programom OSN (United Nations Development Programme – UNDP)**, ktorý reprezentuje bratislavské Regionálne centrum UNDP. Prvým príkladom spolupráce je program Verejné financie pre rozvoj: Posilnenie kapacít verejných financií v krajinách západného Balkánu a Spoločenstva nezávislých štátov. Program potrvá 36 mesiacov a má celkový rozpočet 1,05 mil. USD

Pôsobenie v teritóriách s prioritou hospodárskej spolupráce

Záujem o posilnenie hospodárskej spolupráce so zahraničím viedol v roku 2009 k oživeniu dialógu Slovenska s niektorými krajinami **Blízkeho východu**. Prielomovými boli návštevy jordánskeho kráľa Abdullaha II., sýrskeho prezidenta B. Asada a jordánskeho predsedu vlády N. Al Dahabiho v SR. Počas týchto návštev sa konali medzištátne sýrsko-slovenské a jordánsko-slovenské podnikateľské fóra. So **Sýriou, Kuvajtom a Libanom** boli podpísané dohody o podpore a vzájomnej ochrane investícií. Zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia boli podpísané so **Sýriou a Líbyou**.

V záujme podpory stability v regióne sa SR aktívne podieľala na tvorbe politiky EÚ k politickým konfliktom a krízam s dôrazom na úsilie o dosiahnutie vyváženej a jednotnej politiky EÚ vo vzťahu k **izraelsko-palestínskemu konfliktu**, k Iraku, Sudánu a iným

problémovým oblastiam v regióne. Vo vzťahu k Iránu Slovensko podporovalo jednotný a solidárny postup EÚ. Dôraz pri stanovovaní pozícií na tému **Iránu** bol kladený najmä na iránsky jadrový program, ktorého riešenie SR považuje za osobitne významné.

V **subsaharskej Afrike** sa slovenská zahraničná politika zamerala na podporu rastu obchodnej výmeny, najmä slovenského vývozu, na posilňovanie vzájomnej spolupráce a rozvíjanie politického dialógu, prednostne s **Juhoafrickou republikou**. JAR je strategickým partnerom EÚ v politickej, obchodnej a rozvojovej oblasti a je v záujme SR aktívne sa podieľať na prehlbovaní a využívaní výhod tohto partnerstva.

Dôležité miesto mali vzťahy s **Nigériou**, ktorá je západoafrickým regionálnym lídrom a kľúčovou krajinou Hospodárskeho spoločenstva západoafrických štátov (ECOWAS) a Africkej únie (AÚ). Nosnou reláciou pôsobenia zahraničnej politiky voči krajinám východnej Afriky bola **Keňa**. V hlavnom meste **Etiópie** Addis Abebe, ktoré je sídlom AÚ, prebieha proces transformácie pobočky zastupiteľského úradu SR na plnohodnotné veľvyslanectvo.

V roku 2009 rástol politický i ekonomický význam a potenciál **krajín Ázie**. Pôsobenie Slovenska voči Ázii sa v roku 2009 sústredilo na rozvoj hospodárskej spolupráce s kľúčovými krajinami regiónu. Pozitívnym javom bol pokračujúci rast slovenského vývozu, na druhej strane rástla negatívna bilancia vzájomného obchodného obratu.

Podpora slovenského exportu, úsilie o získanie priamych zahraničných investícií, súčinnosť v energetike a obrannom priemysle prispeli k intenzívnemu rozvoju ekonomickej spolupráce SR s **Čínskou ľudovou republikou**. ČLR si udržala pozíciu najvýznamnejšieho obchodného partnera SR v Ázii. V SR pôsobia pobočky troch čínskych významných firiem – Lenovo, Huawei Technologies a ZTE Corporation. Kvalita vzájomných vzťahov medzi Slovenskom a Čínou bola potvrdená historicky prvou návštevou prezidenta ČLR v SR v júni 2009. V septembri Slovensko navštívil minister obrany ČLR. Čínu navštívili minister kultúry SR (máj 2009) a minister dopravy, pôšt a telekomunikácií SR (september 2009).

V roku 2009 pokračoval konštruktívny pracovný dialóg s **Indickou republikou** s cieľom skvalitniť doterajšiu spoluprácu a vytvoriť vhodné podmienky pre všestranný rozvoj slovensko-indických vzťahov s dôrazom na obchodno-ekonomické kontakty.

Za veľmi užitočné SR považuje vzťahy s **Kórejskou republikou** v politickej i hospodárskej oblasti. V apríli 2009 navštívil SR predseda vlády Kórejskej republiky a v auguste 2009 delegácia kórejského parlamentu. Kórejská republika patrí k najvýznamnejším strategickým mimoeurópskym investorom v SR. Spoločnosti Samsung Electronics a KIA Motors Slovakia aj napriek hospodárskej kríze rozširovali v SR svoju výrobu. Vzájomná dôvera a porozumenie s **Japonskom** boli upevňované v bilaterálnej a multilaterálnej spolupráci. V septembri 2009 navštívil Japonsko minister zahraničných vecí SR M. Lajčák. Ťažiskom spolupráce s **Vietnamskou socialistickou republikou** bolo posilňovanie hospodárskych väzieb a pokračovanie politického dialógu. V decembri 2009 Slovensko navštívil prezident Vietnamu.

Podpora účasti slovenských subjektov na rozvojových projektoch najmä v oblasti energetiky s Čínou a Vietnamom zatiaľ nepriniesla očakávané výsledky. SR podporovala aktivity zamerané na rozvoj spolupráce s Japonskom, Kórejskou republikou a **Singapurom** v oblasti vedy, výskumu a vývoja. Slovensko sa angažovalo na prehlbenie hospodárskych vzťahov s **Indonéziou** a **Malajziou**. Vzťahy s **Mongolskom**, **KĽDR** či **Filipínami** ostali na nízkej úrovni. Na posilnenie vzťahov a spolupráce SR s krajinami Ázie bola využitá aj účasť ministra zahraničných vecí SR M. Lajčáka na stretnutí ministrov zahraničných vecí procesu Stretnutie Ázia-Európa (ASEM), ktorý sa uskutočnil vo vietnamskom Hanoji v apríli 2009.

Slovensko pokračovalo v plnení svojich záväzkov voči medzinárodnému spoločenstvu pri obnove **Afganistanu** jeho začlenením ako programovej krajiny rozvojovej pomoci. Energetický a ekonomický dialóg tvorili ťažisko vzťahov SR s krajinami **Strednej Ázie**.

SR bola v roku 2009 aktívna vo vzťahov s krajinami **Latinskej Ameriky**. Kontinuita bilaterálneho dialógu medzi SR a **Mexikom** bola zachovaná historicky prvou návštevou mexickej parlamentnej delegácie v SR v marci 2009. Voči **Brazílii** podporila rozvoj vyváženého a cieleného politického dialógu a hospodárskej spolupráce. V novembri 2009 navštívil Brazíliu minister hospodárstva SR. Prospešné vzťahy vo všetkých oblastiach potvrdila návšteva ministra zahraničných vecí SR M. Lajčáka v **Argentíne** v novembri 2009. SR podnikla aktivity na zvýšenie hospodárskej spolupráce s **Čile**. Zrušenie sankcií EÚ mali pozitívny vplyv aj na štandardizáciu vzťahov SR s **Kubou**. V apríli 2009 zmiešaná komisia SR a Kuby stanovila okruhy tém konkrétnej spolupráce v oblasti obchodu, výroby a investícií. Bilaterálne vzťahy SR s krajinami **karibskej oblasti** nadobudli praktickejší charakter v politickej i ekonomickej oblasti. Ostrovy **Svätý Krištof a Nevis** požiadali v júni 2009 o súhlas s otvorením svojho ZÚ v Bratislave a v novembri navštívil SR jeho predseda vlády. V septembri 2009 boli nadviazané diplomatické vzťahy medzi SR a **Svätou Luciou** ako poslednou krajinou Karibiku.

2.3. Zvyšovať objem a efektívnosť rozvojovej a humanitárnej pomoci SR

Rozvojová spolupráca tvorí spoločne so zahraničnou, bezpečnostnou a obchodnou politikou jadro vonkajších vzťahov EÚ. Európska únia je najväčším kolektívnym donormom na svete (55 %). Rozvojová pomoc a spolupráca je preto zaradená medzi priority zahraničnej politiky SR. Vstupom do EÚ a OECD Slovensko deklarovalo príslušnosť k bohatšej časti sveta a akceptovalo princíp solidarity s menej bohatými krajinami. Následne SR graduovala z operácií Svetovej banky, na základe čoho došlo k formálnemu preradeniu SR medzi krajiny, ktoré už neprijímajú finančnú pomoc od Svetovej banky, ale sú poskytovateľmi pomoci – donormi. Rozvojová pomoc tiež napomáha ku kultivácii bilaterálnych vzťahov s partnerskými krajinami a rozvoju kontaktov na rôznych úrovniach.

Vláda SR v roku 2009 schválila **Strednodobú stratégiu rozvojovej pomoci Slovenskej republiky na roky 2009 – 2013**. Stratégia je hlavným strednodobým nástrojom plánovania rozvojovej pomoci a východiskom pre ďalšie plánovacie a programové dokumenty na najbližších päť rokov. Stratégia reflektuje vývoj zahraničnopolitických záujmov SR, zmenu, ktorú Slovensko dosiahlo ako nový darca od roku 2003, vrátane budovania systému rozvojovej pomoci, skúsenosti získané z poskytovania rozvojovej pomoci, ako aj záväzky vyplývajúce z členstva v EÚ. Stratégia tiež upravuje mnohostrannú rozvojovú spoluprácu a poskytovanie humanitárnej pomoci. Zároveň definuje opatrenia na zvýšenie efektívnosti. Stratégia definuje hlavné priority SR v oblasti rozvojovej spolupráce v rokoch 2009 – 2013, ktorými sa stali znižovanie chudoby, budovanie demokratických inštitúcií a právneho štátu, sociálny a ekonomický rozvoj a rozvoj infraštruktúry.

Poskytovanie rozvojovej pomoci sa v roku 2009 riadilo národným programom, ktorý je programovacím dokumentom odsúhlaseným vládou SR. Sú v ňom upresnené sektorové a teritoriálne priority zahraničnej pomoci, rozpočet pre jednotlivé druhy a formy rozvojovej pomoci, úlohy vyplývajúce zo strednodobej stratégie, indikátory na meranie výsledkov a identifikácia nových výziev a formy ich riešení na príslušný rok. Kľúčovým obsahovým zameraním národného programu je poskytovanie dvojstrannej rozvojovej pomoci.

V roku 2009 MZV SR realizovalo projekty dvojstrannej pomoci prostredníctvom grantových kôl, zabezpečovalo spolufinancovanie subjektov uchádzajúcich sa o zdroje EÚ, poskytovalo mikrogranty na projekty zastupiteľských úradov v prioritných krajinách a humanitárnu pomoc. V roku 2009 bolo z prostriedkov ministerstva schválených okolo 40 projektov v celkovej hodnote takmer 5,5 milióna eur (ide o projekty s maximálne trojročným trvaním). Z tohto objemu bolo najviac projektov (25 %) schválených pre Srbsko, 14 % pre krajiny západného Balkánu (Albánsko, Čierna Hora, BaH, Macedónsko), 19 % pre africké krajiny (Etiópia, Sudán, Keňa), 20 % pre krajiny východnej Európy (Gruzínsko, Moldavsko,

Ukrajina, Bielorusko), 14 % pre región Ázie (Kazachstan, Kirgizsko, Mongolsko, Tadžikistan, Uzbekistan, Vietnam) a 8 % pre Afganistan. Podľa typu kontraktora, najväčší počet projektov dvojstrannej rozvojovej pomoci prostredníctvom grantových kôl z rozpočtu ministerstva bol realizovaný prostredníctvom mimovládneho sektoru – 58 %. Podiel súkromného sektoru činil 11 % , podiel štátneho sektoru 4 % a podiel samosprávy 1%.

Podľa sektorových priorít, najviac projektov bolo schválených pre oblasť sociálneho rozvoja (školsťvo), po ňom nasleduje rozvoj infraštruktúry s pozitívnym vplyvom na trvalo udržateľný rozvoj a ochranu životného prostredia a rozvoj trhového prostredia. Nasleduje infraštruktúra (všeobecne), občianska spoločnosť, oživenie sociálneho systému, regionálny rozvoj a budovanie demokratických inštitúcií, podpora vzniku nových podnikateľských aktivít. V menšej miere boli podporené projekty v oblasti pomoci pri integrácii do medzinárodných organizácií a spoločenstiev a ekonomického rozvoja – budovanie trhového prostredia, posilnenie makroekonomického prostredia a riadenie verejných financií.

V roku 2009 MZV administrovalo program mikrograntov pre prijímateľské krajiny z vlastných prostriedkov na oficiálnu rozvojovú pomoc prostredníctvom zastupiteľských úradov. Na projekty malého grantu bolo vyčlenených 245 tisíc eur. Účastníkmi programu boli zastupiteľské úrady SR v Belehrade (pre Srbsko, Čiernu Horu a Macedónsko), Sarajeve (pre projekty v BaH), Nairobi (pre projekty v Keni), Minsku (pre Bielorusko), Kyjeve (pre projekty na Ukrajine) a v Bukurešti pre projekty v Moldavsku.

V oblasti **humanitárnej pomoci** bola z prostriedkov MZV SR na oficiálnu rozvojovú pomoc v roku 2009 poskytnutá humanitárna pomoc Macedónsku (20 tisíc eur na zakúpenie vakcín proti zápalu pľúcní), Kambodži (36 tisíc eur na prevádzku dvoch detských domovov), Afganistanu (30 tisíc eur na zakúpenie vakcín proti detskej obrne), Taiwanu (vo výške 10 tisíc eur pre obyvateľstvo postihnuté cyklónom), Palestíne na aktivity UNRWA (UN Relief and Works Agency), Ukrajine (25 tisíc eur na nákup liekov pre obyvateľstvo postihnuté chrípkovou epidémiou), Etiópiu (10 tisíc eur prostredníctvom Svetového potravinového programu) a Laosu (10 tisíc eur pre obyvateľstvo postihnuté následkami cyklónu). Okrem toho MZV spolupracovalo s Ministerstvom vnútra SR pri zabezpečení materiálnej humanitárnej pomoci pre Tadžikistan, Palestínu v objeme vyše 700 tisíc eur.

Na pôde MZV SR v Bratislave sa v januári 2009 uskutočnila medzinárodná hodnotiaca konferencia Slovensko a rozvojová pomoc: výzvy a skúsenosti. V júni 2009 sa uskutočnila medzinárodná konferencia organizovaná ministerstvom v spolupráci s Regionálnym centrom UNDP v Bratislave s názvom Zdieľanie skúseností s transformáciou. Zúčastnili sa jej zástupcovia krajín západného Balkánu, východnej Európy a strednej Ázie.

Dôležitým prvkom poskytovania rozvojovej pomoci je aj je štatistické vykazovanie. Ministerstvo v priebehu celého roka konzultovalo a poskytovalo odborné poradenstvo jednotlivým ministerstvám, ktoré poskytujú rozvojovú pomoc. V spolupráci s Ministerstvom financií SR a SAMRS zorganizovalo odborný seminár o vykazovaní ODA podľa OECD/DAC za účasti expertov z OECD a ADA.

Minister financií SR podpísal dňa 26. augusta 2009 Dohodu o finančnom príspevku MF SR do Zvereňeckého fondu Slovenska a Rozvojového fondu OSN určeného na financovanie programu Slovenský zvereňecký fond 2008-2010: Šírenie skúseností z prechodného obdobia na trhovú ekonomiku a podpora ľudských zdrojov zapojených do oficiálnej rozvojovej pomoci.

Minister financií SR podpísal dňa 22. júna 2009 Memorandum o porozumení medzi MF SR a UNDP a Dohodu o finančnom príspevku na program Verejné financie pre rozvoj: Posilňovanie kapacít v oblasti verejných financií v krajinách západného Balkánu a Spoločenstva nezávislých štátov.

Vláda SR súhlasila uznesením č. 358 z 13. mája 2009 s uzavretím Dohody medzi vládou SR zastúpenou MF SR a EBOR o Fonde technickej spolupráce SR a EBOR. Dohoda

nadobudla platnosť 3. júla 2009. Fond je určený výhradne na podporu aktivít slovenských subjektov s cieľom pomoci transformujúcim sa krajinám východnej Európy a strednej Ázie (prijímateľské krajiny EBOR) pri ich prechode na trhové hospodárstvo s dôrazom na podporu súkromného sektora.

V roku 2009 SR prispela do Fondu pre krajiny západného Balkánu v rámci EBOR vo výške 200 tis. EUR. Celkový príspevok SR do fondu od roku 2007 je 700 tis. EUR

2.4. Prispievať k zvyšovaniu vonkajšej energetickej bezpečnosti SR

Aktivity Slovenskej republiky v oblasti zvyšovania vonkajšej energetickej bezpečnosti v roku 2009 boli výraznou mierou ovplyvnené udalosťami zo začiatku roka, kedy došlo k bezprecedentnému zastaveniu dodávok zemného plynu z Ruskej federácie cez územie Ukrajiny na Slovensko a do ďalších európskych krajín. Slovensko ako významná európska tranzitná krajina sa stalo rukojemníkom bilaterálneho obchodno-politického sporu a mobilizáciou odborného a diplomatického potenciálu sa mu podarilo eliminovať negatívne dôsledky stavu, ktorý samo nezapríčinilo. Mimoriadna situácia, jej ekonomické dosahy a bezpečnostné aspekty poukázali na vážnosť nevojenských ohrození bezpečnosti Slovenska i európskeho politického a ekonomického priestoru. V kontexte negatívneho vývoja, ktorý IEA označila za najväčšiu krízu v zásobovaní Európy zemným plynom sa téma energetickej bezpečnosti stala aj oblasťou mimoriadneho záujmu širokého medzinárodného spoločenstva.

V čase **januárovej krízy** vláda SR, MH a MZV SR aktívne spolupracovali s českým predsedníctvom EÚ a s EK pri hľadaní efektívnych riešení. Dôležitú úlohu zohrali bilaterálne návštevy najvyšších slovenských ústavných predstaviteľov v Ruskej federácii a na Ukrajine.

SR sa na pôde EÚ v roku 2009 aktívne podieľala na formovaní energetickej politiky EÚ a zasadzovala sa za efektívnejšiu vonkajšiu energetickú politiku EÚ založenú na troch pilieroch: bezpečnosť dodávok (producenta), tranzitu a spotrebiteľa. Slovensko podporovalo konštruktívny dialóg EÚ s tradičnými energetickými partnermi, v ktorom za dlhodobu kľúčovú považuje otázku vyváženej týchto vzťahov a vzájomnú výhodnosť so zreteľom na oprávnené záujmy všetkých aktérov v dodávateľsko-odberateľskom reťazci.

Slovenská diplomacia sa zasadzovala o to, aby EÚ zintenzívnila energetický dialóg s partnermi, ktorý by bol súčasťou inkluzívneho rámca vzájomnej spolupráce s cieľom vytvoriť sieť krajín okolo EÚ, ktoré budú rokovať na základe spoločne zdieľaných pravidiel a princípov predvídateľnosti, transparentnosti a stability. Slovensko presadzovalo rozvoj energetického dialógu EÚ s krajinami s potenciálom rozvoja nových energetických partnerstiev. V rámci dvoch rokovaní 3. platformy Východného partnerstva (energetická bezpečnosť) sa v roku 2009 podarilo presadiť, aby sa bezpečnosť dodávok energetických surovín ako špecificky významná téma pre Slovensko prerokovávala s dotknutými štátmi aj v tomto novom formáte.

Rozvoj bilaterálneho energetického dialógu

MZV SR po diplomatickej linke a MH SR po odbornej viedli v roku 2009 so svojimi regionálnymi partnermi v rámci V4, s Rakúskom, Slovinskom, Chorvátskom, Srbskom a Ukrajinou intenzívny dialóg o vonkajšej energetickej bezpečnosti krajín regiónu. SR zdôrazňovala, že pre energetickú bezpečnosť regiónu strednej Európy je zásadná otázka lepšieho vzájomného prepojenia prepravných sietí energetických surovín a elektrizačných sústav. SR podporovala koncept posilnenia severojužných energetických prepojení v regióne. MZV SR v tomto duchu podporuje aj program maďarského predsedníctva vo V4 a pripravuje kontinuálne program slovenského predsedníctva.

V dialógu s partnermi sa Slovensko usilovalo vytvárať predpoklady pre realizáciu diverzifikačných zámerov Stratégie energetickej bezpečnosti SR. V rámci stykových aktivít

a bilaterálnych rokovaní s partnermi z regiónu Strednej Ázie a Kaspiku otvárala otázky priamych dodávok z týchto producentských krajín do EÚ.

V súvislosti s ambicióznymi cieľmi EÚ v boji proti klimatickým zmenám a pri znižovaní energetickej závislosti na externých zdrojoch energie Slovensko na relevantných fórach zdôrazňovalo, že rozvoj mierového využívania jadrovej energie do veľkej miery kombinuje riešenia energetickej bezpečnosti ako spoľahlivý, ekonomicky výhodný a environmentálne prijateľný zdroj energie.

3. Záujmy Slovenska v efektívnej EÚ, posilňovanie susedských vzťahov a prehlbovanie regionálnej spolupráce

3.1. Posilňovať presadzovanie záujmov SR v EÚ a jej vplyv na tvorbu spoločných politík EÚ

Slovenská republika považuje Európsku úniu za základný nástroj zjednocovania Európy a za kľúčové spoločenstvo demokratických hodnôt a solidarity, vytvárajúce najlepšie predpoklady pre reálnu emancipáciu všetkých krajín európskeho kontinentu. Vstupom do eurozóny v januári 2009 Slovensko splnilo všetky domáce integračné úlohy a zavrášilo formálny proces integrácie do všetkých štruktúr EÚ. Odstránením vysokej volatility a neistoty kurzového vývoja si zabezpečilo i v časoch krízy menovú stabilitu. Túto výhodu neprevážili ani straty spôsobené výhodnejšími nákupmi v zahraničí v dôsledku kurzových rozdielov mien niektorých susedných krajín.

V roku 2009 sa Slovensko prostredníctvom svojho Stáleho zastúpenia v Bruseli aktívne zúčastňovalo na práci EÚ v jednotlivých prípravných orgánoch Rady. Predstavitelia SR a zástupcovia rezortov na pracovnej úrovni presadzovali pozície odrážajúce priority vyplývajúce z programu vlády a strategických dokumentov v jednotlivých oblastiach.

Osobitnú pozornosť Slovensko venovalo posilňovaniu **energetickej bezpečnosti**. Európska komisia v rámci Plánu oživenia európskeho hospodárstva vyčlenila na projekty energetickej infraštruktúry finančné prostriedky vo výške 3,98 mld. eur. Strednodobé a dlhodobé opatrenia smerovali predovšetkým na budovanie prepojení, diverzifikáciu dodávok a budovanie zásobníkov plynu. Slovensko sa uchádzalo o projekty prepojení elektrizačných sústav a plynárenských sietí. V projektoch na prepojenia regionálnych energetických sietí, predložených EK v dokumente Strategická revízia energetiky, Slovensko presadilo navýšenie balíka prostriedkov oproti pôvodne vyčleneným na projekty severovýchodného energetického prepojenia, ktoré prispievajú k zvýšeniu energetickej bezpečnosti krajín strednej Európy poskytnutím možnosti diverzifikácie prepravných trás. Slovensko presadzuje myšlienku, že vytvorenie integrovaného energetického systému EÚ, ktorý by mal byť obojsmerne priepustný, je v záujme všetkých členských krajín, nielen regiónu strednej Európy.

Slovensko kontinuálne obhajuje rozvoj jadrovej energetiky a presadzuje jej využívanie ako prostriedku na dosiahnutie cieľov energetickej politiky EÚ a ako jedného z prvkov prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo.

V roku 2009 bol schválený balík legislatívnych opatrení o **energetickej účinnosti** (pozostáva zo smernice o energetickom označovaní, smernice o označovaní pneumatík a smernice o energetickej hospodárnosti budov), ktorý má prispieť k zníženiu spotreby energie v EÚ o 20 % do roku 2020.

V priebehu roka 2009 Slovensko vyvíjalo intenzívnu diplomatickú aktivitu (listy prezidenta, predsedu vlády, spoločný list ministra zahraničných vecí a hospodárstva) na podporu kandidatúry Slovenska na sídlo **Agentúry pre spoluprácu energetických regulátorov (ACER)** v Bratislave. Kandidatúra bola prezentovaná na všetkých multilaterálnych fórach, ako aj v bilaterálnych kontaktoch s partnermi z členských krajín EÚ. Rozhodnutie zo 7. decembra 2009 v Bruseli určilo ako sídlo agentúry slovinšnú Ľubľanu.

Na rokovaníach o otázkach **klimaticko-energetického balíčka** a **3. energetického balíčka** SR v súlade so svojou energetickou politikou presadzovala vytvorenie takých nástrojov, ktoré zabránia negatívnym dosahom implementácie relevantných právnych aktov na jej konkurencieschopnosť.

V roku 2009 bola ústrednou témou rokovaní v EÚ otázka **klimatických zmien** a jej medzinárodné implikácie vo svetle prípravy postkjótskej dohody. Jednotná pozícia EÚ na rokovaníach klimatického summitu v Kodani v decembri 2009 tvorila z pohľadu SR základ pre ambicióznú a vyváženú globálnu dohodu, aj keď reálny výsledok bol nakoniec skromný. Závery Rady EÚ rešpektovali špecifickú pozíciu SR a časti ďalších členských krajín.

Vzhľadom na závažnosť a rozsah svetovej globálnej finančnej a hospodárskej krízy, Slovensko prispievalo k hľadaniu riešení a formovaniu koordinovanej reakcie na úrovni EÚ smerujúcej **k obnove dôvery v hospodárstve a zreformovaniu finančného systému**. Pre SR bolo dôležité, aby EÚ konala **koordinovane a na princípoch solidarnosti**, aby naďalej odmietala protekcionistické snahy, aby **vyvážene a s prihliadaním na podmienky individuálnych krajín prijímala relevantné opatrenia**. SR od začiatku krízy podporovala myšlienku okamžitej, krátkodobej, cielenej a koordinovanej podpory dopytu cez efektívne nástroje fiškálnej politiky. Zároveň podporovala snahu minimalizovať dosahy krízy na najzraniteľnejšie skupiny obyvateľstva. Slovensko sa pripájalo k návrhom podporiť tvorbu pracovných miest cez verejné investície do projektov, ktoré zakladajú dlhodobý, trvalo udržateľný rast a umožnia rýchlejší a **jednoduchší prístup k európskym nástrojom** či už cez **štrukturálne fondy** alebo **nástroje Európskej investičnej banky**. SR podporila **vytvorenie nového systému finančného dohľadu v rámci EÚ**, ktorý bol schválený na zasadnutí Európskej rady (10. - 11.12.2009). Zdôraznila pritom potrebu súčasného zavedenia makro aj mikro dohľadu v jednom balíku. Fungovať by mal začať od roku 2010.

Sociálna sféra bola postihnutá dôsledkami hospodárskej a finančnej krízy vo zvýšenej miere. Došlo k úpravám viacerých finančných nástrojov, ktoré napomôžu hlavne oblasti aktívnej politiky trhu práce (opätovné začlenenie nezamestnaných na trh práce). Bolo napr. upravené čerpanie z Európskeho globalizačného fondu (zmena spolufinancovania, zjednodušenie administratívnych postupov). V roku 2009 EK pristúpila k modifikácií nariadení upravujúcich štrukturálne fondy, vrátane Európskeho sociálneho fondu.

V oblasti spoločnej obchodnej politiky EÚ Slovensko podporovalo dosiahnutie ďalšej liberalizácie medzinárodného obchodu, vytváranie nového priestoru pre slovenský vývoz a zachovanie, resp. posilnenie konkurencieschopnosti slovenských producentov v exportných odvetviach, ako napr. automobilový priemysel, elektrotechnika a oceľiarstvo. Na multilaterálnej úrovni pokračovalo v podpore aktivít pre dosiahnutie pokroku v rámci multilaterálnych obchodných rokovaní o liberalizácii obchodu (DDA) na pôde WTO. Na bilaterálnej a bi-regionálnej úrovni aktívne presadzovalo ofenzívne a defenzívne záujmy slovenských firiem v kontexte rokovaní o vytvorení zón voľného obchodu medzi EÚ a Južnou Kóreou, Ukrajinou, krajinami ASEAN, Euromed, GCC, Mercosur, ACP, Andským spoločenstvom, štátmi Strednej Ameriky, Indiou, Líbyou a Kanadou. Veľkú pozornosť tiež venovalo mechanizmom EÚ a WTO pre monitorovanie protekcionistických snáh s negatívnym dosahom na svetový obchod a aktívne usilovalo o elimináciu opatrení, ktoré mali negatívny dosah na slovenské exportné záujmy (úspešne presadilo odstránenie dovoznej prirážky Ukrajiny na automobily a chladničky). Aktívne podporovalo využívanie existujúcich obchodno-politických nástrojov EÚ na ochranu pred nekalými obchodnými praktikami zo strany tretích krajín s cieľom zachovať, resp. ochrániť konkurencieschopnosť slovenských výrobcov. Na základe požiadaviek domáceho priemyslu Slovensko ďalej presadilo viaceré colné suspenzie na vstupy potrebné pre výrobu v SR, čím sa podarilo znížiť náklady a zvýšiť konkurencieschopnosť slovenských výrobcov.

Zasadnutia **Rady pre konkurencieschopnosť** viackrát skúmali možnosti na zníženie dôsledkov krízy na európske hospodárstvo. Z pohľadu SR boli mimoriadne dôležité marcové závery Rady týkajúce sa zmiernovania problémov v automobilovom priemysle. Členské štáty sa v priebehu roka 2009 sústredili aj na úplné odstránenie prekážok a dosiahnutie plne fungujúceho vnútorného trhu, zníženie administratívneho zaťaženia, zlepšenie rámcových podmienok pre priemysel s osobitným zameraním na malé a stredné podnikanie a inovácie, zintenzívnenie a zlepšenie kvality investícií do znalostí, vzdelávania a výskumu a orientáciu na vonkajší rozmer konkurencieschopnosti. Koncom roka bola implementovaná smernica o službách, ktorá by mohla byť jedným z míľnikov na ceste k reálne integrovanému vnútornému trhu. Jej hlavným motívom je uľahčenie cezhraničného obchodu a prístupu malých a stredných podnikov na trh.

Slovensko sa aktívne podieľalo na príprave a úspešne presadilo svoje záujmy pri príprave nového viacročného programu pre **oblasť spravodlivosti a vnútra**, tzv. **Štokholmského programu**. Program stanovil priority EÚ na obdobie rokov 2010 – 2014 v nasledovných oblastiach: trestné a občianske právo, stratégia vnútornej bezpečnosti, účinné presadzovanie práva, boj proti závažnej a organizovanej trestnej činnosti, boj proti terorizmu, policajná spolupráca, komplexné a účinné zvládanie katastrof v rámci EÚ, integrované riadenie vonkajších hraníc, vízová politika, spoločná azylová a migračná politika, vonkajší rozmer slobody, bezpečnosti a spravodlivosti. Program reflektuje novú zmluvnú realitu Lisabonskej zmluvy a predstavuje vyvážený kompromis.

SR hrala aktívnu rolu v rámci podpory rozširovania schengenského priestoru. Počas roka prijala viaceré rumunské delegácie vrátane delegácie vedenej podpredsedom vlády a ministrom verejnej správy a vnútra s cieľom podeliť sa o praktické skúsenosti so zabezpečením hranice a aplikovaním schengenského acquis. Zároveň sa začali prípravy na podobnú pomoc Bulharsku s cieľom zrealizovať ju formou prijatia podpredsedu vlády a ministra vnútra v januári 2010.

V oblasti **školsťva** sa členské krajiny venovali mobilite mladých ľudí, presadzovaniu kultúrnej rozmanitosti a medzikultúrneho dialógu, aj európskej stratégii pre viacjazyčnosť, či boju proti digitálnemu pirátstvu.

EÚ sa v roku 2009 venovala aj špecifickým témam, ako je vypracovanie stratégie a opatrení na boj proti pandémiej novej chrípky.

3.2. Podporovať rozširovanie EÚ a prispievať k úspechu Európskej susedskej politiky

Slovenská zahraničná politika naďalej považuje rozširovanie EÚ za najúspešnejší a najpozitívnejší projekt v jej histórii. Slovenská diplomacia absolvovala množstvo konzultácií s cieľom **odovzdať svoje skúsenosti** z integrácie do EÚ, intenzívne pracovala s kandidátskymi krajinami, ako aj západobalkánskymi krajinami Stabilizačného a asociačného procesu. Preto podporovala prístupový proces Chorvátska do EÚ, poskytovala chorvátskej strane skúsenosti z prístupových rokovaní. SR podporila aj integračné ambície Turecka, pričom zdôrazňovala potrebu plnenia predvstupových kritérií. Brala zároveň do úvahy i situáciu na Cypre, kde SR je sprostredkovateľom rokovaní tzv. bikomunitného dialógu medzi gréckymi a tureckými Cypčanmi.

Slovensko uvítalo žiadosti Čiernej Hory, Albánska a Islandu o členstvo v EÚ. Osobitne ocenilo napredovanie krajín západného Balkánu v otázke vízovej liberalizácie. Aj v prípade krajín západného Balkánu SR dlhodobo podporuje proces ich integrácie do EÚ s podmienkou plnenia stanovených kritérií. V súvislosti s týmto procesom bol v SR v marci 2009 ukončený vnútroštátny schvaľovací proces ratifikácie Dohody o stabilizácii a pridružení medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na jednej strane a Bosnou a

Hercegovinou na strane druhej.

V súlade s prioritami EÚ zahraničná politika SR v roku 2009 venovala osobitnú pozornosť rozvoju jej východnej dimenzie, čo sa odzrkadlilo aj na zintenzívnení dialógu s Ruskom, Ukrajinou, Bieloruskom a Gruzínskom.

Slovensko sa spolu s ostatnými členmi EÚ aktívne podieľalo na príprave a naštartovaní európskeho projektu **Východného partnerstva**, ktorý je súčasťou i pokračovaním Európskej susedskej politiky a predstavuje jednu zo zahraničnopolitických priorít Slovenska. Tieto snahy našli vyjadrenie v prijatí spoločnej deklarácie na summite v Prahe v máji 2009. Slovensko má záujem, aby Východné partnerstvo zintenzívnilo politiku zameranú na praktické projekty spoločného záujmu medzi EÚ a partnerskými krajinami, ako aj medzi partnerskými krajinami navzájom. Slovensko podporilo spustenie štyroch tematických platforiem Východného partnerstva v roku 2009 a intenzívne komunikovalo a komunikuje s partnermi, krajinami EÚ s cieľom budovať kapacity pre poskytnutie vlastného príspevku zohľadňujúceho tak možnosti, ako aj vlastnú pridanú hodnotu. Na pôde Únie sa zasadzovalo za napredovanie rokovaní o Dohode o pridružení medzi EÚ a Ukrajinou, ktoré stále prebiehajú. Vo vzťahu k Bielorusku SR presadzovala politiku podmienenej spolupráce s režimom a podpory občianskej spoločnosti v krajine. Východné partnerstvo je jednou z najdôležitejších zahraničnopolitických iniciatív EÚ. SR je plne zainteresovaná na jej úspechu.

3.3. Prispievať k posilňovaniu efektívneho fungovania EÚ

Vláda SR sa zaviazala podporovať prehlbovanie európskeho integračného procesu a konsolidáciu EÚ s cieľom posilňovať demokratickú, bezpečnú, ekonomicky dynamickú a prosperujúcu, sociálne stabilnú a solidárnu, vzdelanú a kultúrnu Európu.

Rozhodujúcim krokom v snahe o zefektívnenie fungovania inštitúcií EÚ bolo ukončenie ratifikačného procesu **Lisabonskej zmluvy**. Po komplikovanom vývoji v roku 2008 aj rok 2009 priniesol viacero prekážok. Pred zasadnutím Európskej rady 29. – 30. októbra 2009 musela SR reagovať na obavy a požiadavky, ktoré vyslovila Česká republika v súvislosti s ratifikáciou Lisabonskej zmluvy, a požadovať zachovanie rovnakého právneho postavenia oboch republík vo vzťahu k minulosti. Prijaté riešenie napokon poskytuje pre ČR politickú záruku, že bude v budúcnosti vyňatá z uplatňovania Charty základných práv. Pre slovenských občanov boli naopak zachované rozsiahle práva, ktoré im Charta základných práv zaručuje. Pre všetky členské štáty EÚ platí ubezpečenie v záveroch Európskej rady, že Charta základných práv sa bude v členských štátoch uplatňovať výlučne vtedy, keď sa implementuje právo EÚ. Slovensko svojim konštruktívnym postojom na zasadnutí dalo najavo, že patrí medzi podporovateľov zmluvy. Zmluva nadobudla platnosť 1. decembra 2009.

Slovensko na pôde EÚ aktívne presadzovalo skoré začatie predbežných rokovaní o implementácii zmluvy, k čomu došlo až v 2. polroku 2009.

Dôležitou súčasťou implementácie Lisabonskej zmluvy bude vytvorenie funkčnej **Európskej služby pre vonkajšiu činnosť**. SR na pôde EÚ presadzovala svoje pozície. Za najdôležitejší výsledok možno považovať dohodu, že personál z členských štátov EÚ bude tvoriť aspoň jednu tretinu z celkového počtu diplomatického personálu služby. V rokovaníach o zmene rokovacích poriadkov Rady a Európskej rady Slovensko podporovalo najmä princíp, aby bola zachovaná úloha rotujúceho predsedníctva Rady, ktoré bude naďalej predsedáť 9 z 10 formácií Rady a musí byť plne zapojené do príprav, priebehu i prezentácie výsledkov zasadnutí Európskej rady a Rady EÚ. Tento princíp by mal byť zohľadnený aj na úrovni pracovných skupín či iných prípravných orgánov Rady. Zmyslom týchto krokov je zlepšenie fungovania inštitúcií EÚ a súčasne dosiahnutie adekvátneho vplyvu a možnosti presadzovania slovenských záujmov na úrovni EÚ v spojení s partnerskými členskými krajinami.

Predstavitelia SR sa kontinuálne zúčastňovali na zasadnutiach Rady EÚ na ministerskej úrovni, na úrovni stálych predstaviteľov pri EÚ v Bruseli, ako aj v nižších prípravných orgánoch. Slovensko podporuje efektívny rozhodovací proces EÚ. Rada EÚ predstavovala hlavný priestor na presadzovanie pozícií SR v európskych inštitúciách a na pôde EÚ. Slovensko sa aktívne zapojilo do tvorby európskych politík. Súčasne reflektovalo záujmy svojich občanov, ako aj hodnoty európskej solidarity a súdržnosti Únie.

Ukončenie ratifikácie Lisabonskej zmluvy a príprava implementácie nového inštitucionálneho rámca si vyžiadali aktívnu spoluprácu slovenských predstaviteľov s predstaviteľmi Európskeho parlamentu v rámci spolurozhodovacieho procesu. Posilnila sa spolupráca na pôde Európskeho parlamentu najmä na neformálnej úrovni.

3.4. Posilňovať susedské vzťahy a prehĺbovať regionálnu spoluprácu

Posilňovanie dobrých susedských vzťahov s najbližším susedom a prirodzeným partnerom **Českou republikou** bolo aj v roku 2009 jednou z hlavných priorít zahraničnej politiky SR. Česká republika je Slovenskom vnímaná ako strategický partner. Politická, hospodárska, vojenská, kultúrna, akademická i občianska spolupráca prebiehali na nadštandardnej úrovni a vychádzali z prirodzených väzieb a záujmov oboch krajín.

Výnimočným vyjadrením nadštandardnosti bilaterálnych vzťahov bolo poskytnutie promptnej pomoci Českou republikou počas plynovej krízy na začiatku roku, ako aj spoločné aktivity najvyšších ústavných činiteľov, ktorými si pripomenuli spoločnú minulosť oboch národov. Česká republika ako prvá spomedzi krajín V4 prebrala v prvom polroku 2009 predsedníctvo v Európskej únii. Väčšina jej priorít (ekonomika, energetika a EÚ vo svete) odrážala aj priority zahraničnej politiky SR. Pre obe strany boli prínosom secondmenty (výpomoci) slovenských špecialistov na výkone predsedníctva.

Veľmi dobre sa rozvíjala cezhraničná spolupráca, ktorá po vstupe oboch našich krajín do Schengenu získava na intenzite. Vysoký záujem bol o čerpanie prostriedkov z Európskeho fondu regionálneho rozvoja priznaných na slovensko - českú cezhraničnú spoluprácu v rokoch 2007 - 2013. Suma na schválené projekty v prvých dvoch kolách predstavuje 50% celkového objemu. Slovensko spolupracovalo s ČR aj na presadzovaní efektívneho systému medzinárodných vzťahov úzkou spoluprácou v rámci OSN, NATO, OBSE, Vyšehradskej štvorky, či ďalších medzinárodných organizácií. Konkrétnym vyjadrením tejto spolupráce boli časté vzájomné konzultácie a podpora národných iniciatív.

Neoddeliteľným aspektom kultúrnych a prezentačných aktivít SR v Česku bolo ich zameranie na udržiavanie kultúrnej a jazykovej blízkosti. Prioritná bola spolupráca verejnoprávnych médií. Česká verejnosť ocenila opätovný kontakt so slovenčinou.

Bilaterálna spolupráca s **Maďarskou republikou**, opierajúca sa o Zmluvu o dobrom susedstve a priateľskej spolupráci (1995), sa rozvíjala pozitívne v širokej palete agend, predovšetkým v európskej a transatlanticko-bezpečnostnej, vo vyšehradskej spolupráci, v energetike, v oblasti vojenskej spolupráce, či v kultúre.

Rok 2009 oživil v bilaterálnych vzťahoch niektoré sporné momenty, vyplývajúce z odlišného vnímania spoločnej histórie a z rôzneho prístupu k problematike menšín. Pretrvávali inštitucionálne väzby medzi maďarským štátom a občanmi susedných štátov maďarskej národnosti, ktorých politickým vyjadrením je pre Slovensko neprijateľná inštitucionalizácia Fóra maďarských poslancov Karpatskej kotliny pri Národnom zhromaždení MR. Pretrvávali aj rozdielne prístupy k spôsobu vzájomnej komunikácie na najvyšších úrovniach, keď Slovensko odmietalo podmieňovanie bilaterálnych rokovaní plnením jednostranných podmienok, neakceptovalo ignorovanie svojej suverenity, dôstojnosti i diplomatických výziev. Prijatie slovenskej novely zákona o štátnom jazyku maďarskí partneri zneužili na nekorektnú, masívnu dezinformačnú protislovenskú kampaň v Maďarsku

a v zahraničí. V maďarskom prostredí zostal nerešpektovaný aj expertný posudok zákona od Vysokého komisára OBSE pre národnostné menšiny. Slovensko bolo znepokojené skutočnosťou, že protislovenská kampaň sa začala prenášať na občiansku úroveň a pribudli útoky proti slovenským inštitúciám v MR.

Slovensko nachádzalo východisko v urýchlení vysokého politického dialógu bez akýchkoľvek podmienok. MR akceptovala tento prístup v septembri 2009, kedy sa v severomaďarskej obci Szécsény uskutočnilo stretnutie predsedov vlád oboch krajín. Jeho výsledkom bolo prijatie 11 bodového spoločného vyhlásenia obsahujúceho dohodu o konkrétnych krokoch na odstránenie politických napätí v bilaterálnych vzťahoch. Zároveň prebiehala čulá komunikácia medzi ministrami a rezortmi zahraničia a oboma časťami niektorých zmiešaných medzivládnych komisií na implementáciu základnej zmluvy.

Slovensko-poľská relácia patrila aj v roku 2009 medzi najdynamickejšie. Početná bola najmä účasť slovenských ústavných činiteľov na podujatiach organizovaných Poľskom predsedajúcim formátu Vyšehradskej štvorky. K najvýznamnejším prvkom posilňujúcim slovensko-poľské vzťahy a prispievajúcim k prehĺbovaniu regionálnej spolupráce patrilo prvé rokovanie predsedníctiev parlamentov oboch krajín vo Vysokých Tatrách (september 2009) a prijatie spoločnej deklarácie. V priebehu roka boli v oboch krajinách vytvorené fóra osobností, ktoré majú prispieť k prehĺbeniu dialógu o témy prinášajúce pre krajiny i občanov priamy efekt. Po úspešnom prijatí eura na Slovensku Poľsko vysoko hodnotilo viaceré prezentačné slovenské akcie z tohto procesu a i v budúcnosti uvíta prenos slovenskej skúsenosti. Poľsko sa výrazne pričínilo o jednotnú podporu krajín Vyšehradskej štvorky pre kandidatúru SR na sídlo Európskej agentúry pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky (ACER). Slovensko tento poľský prístup ocenilo napriek zlyhaniu jedného z členov V4. V tradične úzkej slovensko-poľskej spolupráci v oblasti bezpečnosti boli ukončené rokovania týkajúce sa vytvorenia spoločnej bojovej skupiny v rámci EÚ. Slovenskí ústavní činitelia a rezortní partneri sa aktívne zapájali do všetkých podujatí organizovaných poľským predsedníctvom vo Vyšehradskej štvorke.

Efektívnym nástrojom dvojstrannej spolupráce bola *činnosť medzivládnej komisie* pre cezhraničnú spoluprácu, ktorá v októbri 2009 mala 15. zasadnutie v Rzeszowe.

Bilaterálny politický a odborný dialóg s **Rakúskou republikou** pokračoval na takmer všetkých úrovniach v doterajšom dobrom duchu i intenzite. Tradične ostro sledovanou témou vo vzájomných vzťahoch bola problematika jadrovej energie. Pokračovanie výstavby 3. a 4. bloku jadrovej elektrárne v Mochovciach neovplyvnilo negatívne iné agendy vzájomných vzťahov. Otvorený prístup slovenskej strany umožnil konštruktívnu diskusiu v tejto otázke s partnerom, ktorý má na využívanie jadrovej energie opačný názor. Proces posudzovania cezhraničných vplyvov výstavby na životné prostredie bol pre Slovensko ukončený pozitívne. Významná bola spolupráca pri zvyšovaní vonkajšej energetickej bezpečnosti oboch krajín. Prioritnými projektmi sú najmä prepojenia ropovodných a plynovodných sústav. Ministri hospodárstva podpísali Memorandum o porozumení v energetickej oblasti.

Dôležitú úlohu v bilaterálnej relácii zohrávala v roku 2009 cezhraničná spolupráca. Medznikom bolo podpísanie zmlúv o cezhraničnej spolupráci medzi susediacimi územnými celkami, čo umožnilo naštartovať spoluprácu konkrétnych pracovných skupín. Dôležitou súčasťou spolupráce na regionálnej úrovni sa stali projekty v oblasti dopravnej infraštruktúry, najmä v oblasti rieky Moravy.

Vzťahy s **Ukrajinou** patrili medzi priority SR. Je to dôležitý sused a hráč z hľadiska politického, bezpečnostného i hospodárskeho, tranzitná krajina energetických surovín. Slovensko má prirodzený záujem o naplnenie jej európskej a euroatlantickej integračnej ambície, pretože demokratická, politicky stabilná a ekonomicky prosperujúca Ukrajina by zvýšila bezpečnosť a stabilitu regiónu.

Bilaterálna hospodárska spolupráca bola negatívne ovplyvnená niektorými faktormi - januárovou plynovou krízou, zavedením 6-mesačnej dovoznej prirážky na automobily a chladničky, zastavením nákladnej železničnej prepravy na hraniciach so SR. Tieto negatívne javy boli postupne vyriešené. Návšteva úradujúceho ministra zahraničných vecí Ukrajiny na Slovensku v októbri 2009 ukázala na dôležitosť pravidelného dialógu ako nástroja na prezentovanie záujmov oboch strán a riešenia možných problémov. Zintenzívnili sa kontakty so slovenskou komunitou investorov pôsobiacou na Ukrajine - objem slovenských investícií na Ukrajine narastá. Uľahčeniu pôsobenia podnikateľských subjektov SR napomôže aj Dohoda o vzájomnej podpore a ochrane investícií medzi Slovenskom a Ukrajinou, ktorá nadobudla platnosť v auguste 2009.

Pre rozvoj cezhraničnej spolupráce boli v minulosti ako nástroje využívané medzivládne komisie (pre hospodársku, priemyselnú a vedecko-technickú spoluprácu, pre národnostné menšiny a školstvo a pre cezhraničnú spoluprácu). Jedinou dosiaľ funkčnou je komisia pre národnostné menšiny a školstvo v gescii MZV SR. Jej zasadnutia sa konajú pravidelne každoročne. Ostatné zasadnutie sa uskutočnilo v októbri 2009 v Kyjeve.

Veľvyslanectvo SR v Kyjeve aj v roku 2009 plnilo funkciu kontaktného veľvyslanectva NATO na Ukrajine (opätovne získaný post na obdobie 2009 - 2010). Ukrajina je jednou z projektových krajín v rámci slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci. Slovensko sa usilovalo aj o obnovenie činnosti v oblasti využívania schémy tzv. mikrograntov.

Regionálna spolupráca

V roku 2009 úspešne pokračovala neformálna spolupráca krajín **Vyšehradskej skupiny** (V4). Slovensko sa usilovalo o posilňovanie vnútornej súdržnosti V4, vonkajšej a vnútornej rovnováhy a transparentnosti voči občanom krajín V4. Pokračovali pravidelné stretnutia na politickej a expertnej úrovni. Najvýraznejší vplyv na činnosť zoskupenia mali stretnutia predsedov vlád a ďalších členov vlád. V januári 2009 sa v Bratislave uskutočnil mimoriadny summit predsedov vlád krajín V4 a predsedu Európskej komisie J. M. Barrosa, ktorý sa týkal plynovej krízy. Predsedovia vlád sa zároveň zúčastnili na slávnosti zavedenia eura na Slovensku. Stretnutie bolo prejavom solidarity a funkčnosti V4. Rozhodnutím predsedov vlád V4 (Krakov-Wieliczka, 3. júna 2009) došlo k obnoveniu činnosti pracovnej skupiny vysokých predstaviteľov pre energetickú bezpečnosť a k vytvoreniu pracovnej skupiny vysokých predstaviteľov V4 pre integráciu Rómov.

Impulzy pre budúcu spoluprácu V4 prinášajú stretnutia prezidentov V4. Prezident SR Ivan Gašparovič na ostatnom summite prezidentov (Poľsko, Sopot, 11. - 12. septembra 2009) predstavil myšlienku presadzovania vyšehradského regiónu ako jedného z nových regiónov EÚ a navrhol vytvorenie medzinárodnej vyšehradskej ceny prezidentov V4 pre občanov, resp. organizáciu, ktorá významne prispieva k posilňovaniu vyšehradskej identity.

Slovenská republika aktívne a konštruktívne využívala koordinačné a konzultačné mechanizmy V4 na podporu a presadzovanie spoločných záujmov v EÚ, vrátane predkladania spoločných kandidátúr V4. Na základe iniciatívy ministrov zahraničných vecí V4 boli vyvíjané intenzívne spoločné diplomatické aktivity (stretnutia ministrov zahraničných vecí V4 v máji vo Varšave a v októbri v Budapešti) zamerané na podporu európskej a euroatlantickej integrácie krajín západného Balkánu a na podporu Východného partnerstva.

Iniciatíva na vzájomné diplomatické/konzulárne zastupovanie krajín V4 predstavuje spoločný záujem s pozitívnymi praktickými implikáciami pre občanov. Bola vytvorená pracovná skupina ministerstiev zahraničných vecí krajín V4, ktorá sa zaoberá konkretizáciou tejto myšlienky, vrátane možností spoločného využívania priestorov a objektov diplomatických, resp. konzulárnych zastúpení.

Slovenská republika bola v roku 2009 predsedníčkou krajinou **Medzinárodného vyšehradského fondu** (MVF). Medzinárodný vyšehradský fond financovaním projektov

(napr. spolupráca mládeže, kultúra, poskytovanie štipendií, veda a výskum, cezhraničná spolupráca) prispieval k posilňovaniu vyšehradskej súdržnosti. MVF na základe rozhodnutia ministrov zahraničných vecí začal uskutočňovať projekty Visegrad+ voči Bielorusku, Srbsku a Gruzínsku s cieľom podporiť približovanie týchto krajín k EÚ. Na základe slovenskej iniciatívy bol prijatý Etický kódex MVF.

Ťažiskom pôsobenia Slovenska v **Stredo európskej iniciatíve (SEI)** bolo pomôcť nečlenským krajinám EÚ – členom SEI vo vytváraní vhodného prostredia pre efektívne a adresné riešenia regionálnych výziev, ktoré brzdia ich politický, hospodársky a sociálny vývoj, uľahčovať im ich integračné procesy a zároveň podporovať ich vzájomné zblížovanie.

4. Služba občanom a Slovensko otvorené svetu

4.1. Ochranoť záujmy občanov SR

Slovenská zahraničná služba v roku 2009 kládla mimoriadny dôraz na zodpovedné a kvalitné poskytovanie pomoci slovenským občanom, ktorí sa v zahraničí ocitli v núdzovej situácii, a na poskytovanie konzulárnej asistencie pri vybavovaní bežnej **konzulárnej agendy**. I napriek pretrvávajúcej hospodárskej kríze a predpokladanému poklesu počtu občanov cestujúcich do zahraničia, sa táto skutočnosť výraznejšie neprejavila na objeme konzulárnej agendy, zabezpečovanej zastupiteľskými úradmi SR pre žiadateľov v zahraničí. V roku 2009 konzulárne úrady SR v zahraničí riešili 333 zranení, 288 úmrtí slovenských občanov, 1 572 prípadov trestnej činnosti občanov, v súvislosti so stratou alebo okradnutím vydali 2 534 náhradných cestovných dokladov, v matričnej agende vybavili viac ako 3 000 podaní a v legalizačnej agende vykonali 26 451 legalizačných a overovacích úkonov.

Zámer MZV zvýšiť ochranu občanom Slovenskej republiky v zahraničí a zabezpečiť operatívnejší kontakt s nimi viedol k vytvoreniu systému registrácie občanov cestujúcich do zahraničia prostredníctvom webovej stránky MZV SR. Systém bol sprístupnený 9. júna 2009. Elektronický systém registrácie umožňuje operatívne kontaktovať občana SR pri vzniku núdzovej situácie, upozorniť ho na hroziace nebezpečenstvo a v prípade potreby koordinovať pomoc pri evakuácii z ohrozenej oblasti. Zavedenie tejto konzulárnej služby verejnosť hodnotila pozitívne. Doteraz túto službu využilo približne 2 tisíc občanov. V priebehu prvých troch mesiacov od sprístupnenia služby ministerstvo v 11 prípadoch zaslalo zaregistrovaným občanom informácie o krízovej situácii v mieste ich pobytu a potrebné inštrukcie.

Dôležitou súčasťou skvalitňovania výkonu konzulárnej služby pre občanov bolo operatívne a aktuálne zverejňovanie databázy informácií a rád pre cestovanie do zahraničia v rámci informačného portálu MZV SR a tiež činnosť **Strediska MZV pre pomoc a služby občanom**. V záujme zlepšenia informovanosti verejnosti pri cestách do zahraničia konzulárny odbor vo zvýšenej miere spolupracoval s hromadnými oznamovacími prostriedkami.

Jednou z významných a dôležitých oblastí poskytovania konzulárnej služby bola agenda vydávania cestovných dokladov, v rámci ktorej bol v priebehu roku 2009 zavedený nový elektronický systém IS PASY na zber biometrických údajov a spracovanie žiadostí o cestovné doklady s biometriou v zmysle vnútroštátnej legislatívy.

V letných mesiacoch 2009 sa v súlade s úlohami zo zamerania zahraničnej politiky pre rok 2009 v Bratislave uskutočnilo školenie konzulárnych zamestnancov zastupiteľských úradov SR. Školenie bolo pripravené v rámci projektu EÚ na vzdelávanie zamestnancov konzulárnych úradov vo vízovej oblasti v programe „solidarita a riadenie migračných tokov“.

Rok 2009 bol druhým rokom uplatňovania schengenských pravidiel v konzulárnej oblasti. Spolupráca schengenských krajín prebiehala dobre a vízové postupy sa aplikovali hladko. Bezproblémová bola oblasť udeľovania víz podľa dohôd medzi Európskym spoločenstvom a Albánskom, Bosnou a Hercegovinou, Macedónskom, Moldavskom,

Ruskom, Srbskom, Ukrajinou o zjednodušenom postupe pri vydávaní víz. Od 19.12.2009 platí pre občanov Čiernej hory, Macedónska a Srbska bezvízový styk.

V **zmluvnoprávnej oblasti** boli 28. mája 2009 podpísané dohody medzi Európskym spoločenstvom a krajinami Antigua a Barbuda, Bahamy, Barbados, Maurícius, Saint Kitts (Svätý Krištof) a Nevis, Seychelly o zrušení víz pri krátkodobých pobytoch.

Vstupom do Schengenu Slovenská republika prevzala na seba práva a povinnosti platné pre všetky schengenské krajiny. Medzi ne patrí i umožnenie požiadať o schengenské vízum do SR kdekoľvek vo svete. Aby sa predišlo neprimeranej námahe a nekomfortu žiadateľov o vízum v prístupe ku konzulárnemu úradu, členské štáty EÚ sa budú usilovať o uzavretie dohôd o zastúpení s inými členskými štátmi, ktorých konzulárny úrad sa v regióne alebo oblasti nachádza. Túto skutočnosť upravuje nový Vízový kódex Spoločenstva. Slovensko ešte v roku 2008 predložilo vybraným partnerom z členských krajín EÚ návrhy dvojstranných dohôd o zastupovaní. Prvá dohoda bola podpísaná s Rakúskom 23. októbra 2009. Rakúsko bude Slovensko konzulárne zastupovať v Libanone a Jordánsku.

Nezanedbateľnú úlohu v pomoci našim občanom hrajú honorárne konzuláty v SR aj v zahraničí. Svojou činnosťou prispievajú k zvyšovaniu efektívnosti siete zahraničnej služby SR. Pre zlepšenie vzájomnej informovanosti a komunikácie MZV SR v júni 2009 spustilo na svojej internetovej stránke portál honorárnych konzulátov SR.

Krajanská problematika

Kontakty, spolupráca a komunikácia so slovenskou krajanskou komunitou vo svete boli aj v roku 2009 dôležitou súčasťou bilaterálnej agendy slovenskej zahraničnej politiky. Ministerstvo zahraničných vecí spolupracovalo pri uvádzaní do života Koncepcie starostlivosti Slovenskej republiky o Slovákov žijúcich v zahraničí do roku 2015, ktorej gestorom je Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí (ÚSŽZ). Slovenská republika organizovala množstvo podujatí s krajanmi a pre krajanov, na ktorých sa ako organizátori a spoluorganizátori podieľali predovšetkým ÚSŽZ, odborné rezorty - ministerstvo kultúry, ministerstvo školstva, aj ministerstvo zahraničných vecí a zastupiteľské úrady SR v zahraničí. MZV SR v súčinnosti s ÚSŽZ monitorovalo postavenie slovenských menšín v zahraničí, pomáhalo týmto komunitám pri zachovávaní slovenskej jazykovej a kultúrnej identity s využitím existujúcich inštitucionálnych nástrojov, ako aj prostredníctvom zastupiteľských úradov a slovenských inštitútov v zahraničí (organizácia kultúrnych a prezentačných podujatí, podpora národno-kultúrnych a spoločenských aktivít krajanov, podpora vzdelávacích a štipendijných projektov a pod.). Ministerstvo zahraničných vecí zaraďovalo stretnutia so zástupcami spolkov a združení Slovákov žijúcich v zahraničí do programu oficiálnych i pracovných návštev najvyšších ústavných predstaviteľov Slovenskej republiky v krajinách s početnou krajanskou komunitou. Koordinovalo činnosť Zmiešanej slovensko-maďarskej komisie pre záležitosti menšín, zriadenej v zmysle Protokolu medzi Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky a Ministerstvom zahraničných vecí Maďarskej republiky, ako aj Medzivládnej slovensko-ukrajinskej komisie pre národnostné menšiny, školstvo a kultúru, zriadenej v súlade so Zmluvou o dobrom susedstve, priateľských vzťahoch a spolupráci medzi SR a Ukrajinou.

4.2 Zlepšovať komunikáciu cieľov a výsledkov zahraničnej politiky v SR a navonok

Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky sa v roku 2009 zameralo aj na aktívnejšie zlepšovanie komunikácie cieľov a výsledkov zahraničnej politiky SR v rámci Slovenska a navonok. S týmto zámerom zorganizovalo viacero **diskusných fór** na tému rezortnej verejnej diplomacie, ktorá sa v mnohých krajinách sveta udomácnila ako základný nástroj šírenia povedomia o zahraničnopolitických prioritách štátu.

V roku 2009 diplomatickí pracovníci rezortu v spolupráci s viacerými vysokými školami uskutočnili desiatky prednášok na témy medzinárodných vzťahov a zahraničnej politiky SR. Pre potreby odbornej verejnosti MZV SR každoročne pripravuje brožovanú Výročnú správu MZV SR za uplynulý rok.

V komunikácii so zahraničnou verejnosťou rezort využíval sieť svojich zastupiteľských úradov. Pri príležitosti 20. výročia novembrových udalostí na všetky zastupiteľské úrady zaslal fotografickú výstavu „Cestou zamatovej revolúcie: Slovensko po roku 1989“, ktorá na štrnástich výstavných paneloch predstavila zahraničnej verejnosti cestu, ktorou Slovensko prešlo za ostatných 20 rokov.

Pre zvýšenie kvality a účinnosti informovanosti ministerstvo zahraničných vecí aktualizovalo a nepretržite aktualizuje svoju **internetovú stránku**. Eviduje spätnú väzbu od užívateľov a snaží sa o jej neustále sprehľadnenie. Aj vďaka tomu v roku 2009 prešla väčšina internetových stránok zastupiteľských úradov pod jednotný dizajn, čo uľahčilo vyhľadávanie informácií.

4.3. Koordinovať jednotnú prezentáciu SR v zahraničí

Výsledkom koncepčných aktivít vlády SR v oblasti prezentácie Slovenska v zahraničí a potvrdením jej záujmu o zefektívnenie a zabezpečenie profesionálnej komunikácie „značky Slovensko“ v zahraničí bolo vytvorenie Rady vlády SR pre jednotnú prezentáciu Slovenska v zahraničí ako poradného orgánu vlády. Jej úlohou je určovanie základnej stratégie prezentácie Slovenska v zahraničí, vrátane prípravy strategických dokumentov a následne vytvorenie „značky Slovensko“. Minister zahraničných vecí je jedným z troch podpredsedov Rady a sekretariát Rady je etablovaný v štruktúre ministerstva zahraničných vecí v rámci Sekcie verejnej diplomacie a služby občanom.

Doterajšia skúsenosť potvrdila potrebu zjednotenej, koordinovanej a systematicky cielenej prezentácie Slovenska v zahraničí zo strany všetkých členov Rady vlády – na vládnej, mimovládnej aj samosprávnej úrovni. Ukázala však aj potrebu zvýšiť aktivitu väčšiny jej členov pri kreovaní nových myšlienok, spôsobov a možností vlastnej prezentácie. Započatý proces obsahuje nielen dôslednejšiu prípravu na nadchádzajúce svetové podujatia so slovenskou účasťou, ale z dlhodobejšieho hľadiska kľúčovú nadčasovú a apolitickú hodnotovú bázu prezentácie našej krajiny. Tá sa následne pretaví do vizuálnych a obsahových aktivít všetkých štátnych inštitúcií.

Ministerstvo vypracovalo ako východisko pre činnosť Rady analýzu modelov resp. stratégií prezentácie krajiny iných štátov, analýzu silných a slabých stránok prezentačných stratégií tých inštitúcií a subjektov v SR, ktoré krajinu propagujú smerom do zahraničia, ako aj analýzy, ako je Slovensko vnímané v zahraničí občanmi iných krajín, resp. našimi krajanmi v zahraničí. Súčasťou materiálov boli odporúčania a inšpiratívne podnety využiteľné okamžite alebo využiteľné pri vypracovávaní globálnej stratégie prezentácie Slovenska v zahraničí.

Ďalším krokom k urýchleniu procesu vytvárania stratégie jednotnej prezentácie bolo pracovné stretnutie koordinátorov zainteresovaných rezortov a inštitúcií k otázke prezentácie SR počas zimných olympijských hier v roku 2010 vo Vancouveri a výzva Rady rezortom a inštitúciám využiť počas hier ponúkané prezentačné možnosti v rámci Slovenského olympijského domu. MZV ako gestor procesu sa zaviazalo vytvoriť expertné fórum, ktorého činnosť by mala vyústiť do vyvolania celospoločenskej diskusie, resp. do usporiadania okrúhleho stola za účasti širšieho spektra odborníkov a zástupcov tretieho sektora. Potreba zapojiť do procesu prípravy stratégie prezentácie odbornú verejnosť a neziskové organizácie vyústila v októbri do usporiadania konferencie, na ktorej zástupcovia odbornej verejnosti a tretieho sektora vyjadrili pripravenosť participovať na procese a prispeli vecnými pripomienkami a námietkami.

Aktivity slovenských inštitútov v zahraničí

Základný rámec pôsobenia kultúrnej dimenzie zahraničnej politiky poskytuje napĺňanie ustanovení „Dohody medzi Ministerstvom zahraničných vecí SR a Ministerstvom kultúry SR o spolupráci pri zabezpečovaní úloh kultúrnej diplomacie a prezentácie slovenského umenia a kultúry v zahraničí“. Túto činnosť koordinuje spoločná medzirezortná skupina, ktorá navrhuje spoločné priority prezentácie kultúry v súlade so zahraničnopolitickými prioritami Slovenskej republiky a s ohľadom na prijaté bilaterálne a multilaterálne záväzky Slovenskej republiky.

Prezentáciu slovenského umenia a kultúrnu dimenziu diplomacie v praxi zabezpečovala predovšetkým sieť Slovenských inštitútov, ktoré predstavujú inštitucionálny základ prezentácie slovenskej kultúry v zahraničí, ako aj zastupiteľské úrady SR v zahraničí. Žánrovo rozmanité podujatia výstavy, hudobné podujatia – koncerty, besedy, prezentácie knižných noviniek a ďalšie, predstavili zahraničnému publiku to najlepšie a najaktuálnejšie zo slovenskej kultúry. Významné výročia a udalosti, napr. 65. výročie SNP, zavedenie eura, boli prezentované formou výstav, besied a dokumentárnych filmov. V roku 2009 v prezentácii SR v zahraničí dominovalo 20. výročie Nežnej revolúcie.

K úspešným podujatiam zameraným na širšiu verejnosť patrila napr. účasť na filmových festivaloch, kde Slovensko predstavilo úspešné slovenské filmy, ktoré získali ocenenia v zahraničí. Z množstva ďalších uvádzame prezentáciu slovenských regiónov vo viacerých európskych mestách, špeciálne vysielanie – séria reportáží o súčasnom dianí na Slovensku pod názvom „Slovenský deň v Českom rozhlase“, prezentácia publikácie „Slovensko-poľské vzťahy 1918-1945 očami diplomatov“ vo Varšave, prezentácia výstavy s odborným seminárom „Cesta Slovenska k Euru“ v poľskom Sejme, panelová diskusia na Filozofickej fakulte Univerzity L. Eötvösa v Budapešti za účasti priamych aktérov Nežnej revolúcie, slávnostný koncert Symfonického orchestra Bruna Waltera a slovenských umelcov v predvečer výročia Nežnej revolúcie v sídle viedenských filharmonikov, koncert Štátneho Komorného Orchestra Žilina pri príležitosti 20. výročia Nežnej revolúcie v Berlíne, putovná výstava „Najkrajšie knihy Slovenska“ v rámci prezentácie SR ako hosťujúcej krajiny na Medzinárodnom veľtrhu kníh pre deti a mládež z Bologni, konferencia na tému „Európska integrácia Slovenska (2004 – 2007 - 2009) v Compiègne vo Francúzsku, ako súčasť prednáškového cyklu o Slovensku, výstava slovenského vojnového výtvarného umenia „Trajektória osudu – Človek a vojna v slovenskom výtvarnom umení troch desaťročí v Múzeu veľkej vlasteneckej vojny v Moskve a mnohé ďalšie.

4.4 Presadzovať spoluprácu s tretím sektorom

Komunikácia a spolupráca MZV SR s tretím sektorom, s predstaviteľmi akademickej obce, s politologickými think-tankami a so slovenskou bezpečnostnou komunitou prinášali odbornej činnosti ministerstva nezanedbateľnú pridanú hodnotu. Nové medzinárodné výzvy a potreba nového pohľadu na moderného fungovania rezortu zahraničnej politiky viedli k prijatiu novej stratégie ministerstva (2008), v ktorej bol jasne zadaný význam komunikácie a spolupráce s tretím sektorom. Ministerstvo v roku 2009 podporilo v rámci svojho dotačného programu celkom 22 projektov, ktoré realizovali mimovládne organizácie za aktívnej účasti gestorských odborov ministerstva zahraničných vecí. Išlo predovšetkým o projekty týkajúce sa konferenčnej a publikačnej oblasti, reflektujúce prioritné otázky zahraničnej politiky a medzinárodných vzťahov. Mnohé z konferencií sa konali na pôde ministerstva za účasti odborníkov z rezortu, mimovládnych inštitúcií, odbornej verejnosti a akademickej obce. Celkovo bolo na podporu týchto aktivít z rozpočtu MZV SR vynaložených takmer 100 tisíc eur.

Informovanosť verejnosti a partnerov o pôsobení rezortu diplomacie je dôležitá a preto aj v roku 2009 bola v spolupráci s mimovládnym sektorom vydaná Výročná správa

ministerstva za rok 2008. Súčasťou vzájomnej spolupráce bolo aj plnenie rámcových dohôd uzavretých s mimovládnyimi organizáciami, zameranými na konzultačnú, a konferenčnú činnosť. Výsledkom spolupráce v publikačnej oblasti sú periodiká: Ročenka zahraničnej politiky Slovenskej republiky, časopis Zahraničná politika a International Issues. Minister i experti ministerstva prednášali na viacerých vysokých a stredných školách SR odborné a aktuálne témy, aktívne sa zapájali do prác domácich i medzinárodných konferencií.

Minister zahraničných vecí iniciatívne v priebehu roku 2009 usporiadal viacero okrúhlych diskusných stolov za účasti predstaviteľov mimovládnych inštitúcií.

5. Moderná slovenská diplomacia

Rok 2009 bol obdobím implementácie a doladovania modernizačných zmien na MZV SR v oblasti riadenia organizácie, rozvoja ľudských zdrojov, riadenia finančno-administratívnych procesov a riadenia informačno-komunikačných technológií. Funkčnosť týchto vzájomne prepojených prvkov rezort vníma ako jeden z predpokladov pre zabezpečenie efektívneho výkonu zahraničnej služby.

5.1. Optimalizovať vnútorný chod Ministerstva zahraničných vecí SR

V rámci optimalizácie svojho chodu sa rezort zahraničných vecí sústredil na úpravu vnútorných reforiem s cieľom stabilizovať pracovné procesy. Došlo k zjednodušeniu strategického plánovania a projektového riadenia tak, aby tieto nástroje viac zodpovedali možnostiam a potrebám rezortu. Bolo spustených niekoľko projektov.

Dôležitým prvkom skvalitňovania systému riadenia rezortu bolo pokračovanie v zavádzaní riadenia kvality podľa modelu výnimčnosti Európskej nadácie pre manažment kvality (EFQM). Súčasťou zmien je optimalizácia systému interných riadiacich aktov. Cieľom je vytvoriť prehľadnú a aktuálnu Zbierku interných riadiacich aktov ministerstva.

Neoddeliteľnou zložkou výkonu zahraničnej politiky SR je sieť zastupiteľských úradov SR v zahraničí. V r. 2009 mala SR 89 zastupiteľských úradov, z toho 60 veľvyslanectiev, 3 pobočky veľvyslanectiev, 7 stálych misií pri medzinárodných organizáciách, 9 generálnych konzulátov, 8 slovenských inštitútov a jeden slovenský ekonomický a kultúrny úrad. Vzhľadom na prioritné postavenie regiónu západného Balkánu v zahraničnej politike SR boli začiatkom roka otvorené pobočky veľvyslanectva v Skopje a Tirane, ktoré boli neskôr pretransformované na plnohodnotné veľvyslanectvá.

5.2. Zabezpečiť technologicky vyspelú komunikáciu

Informačné a komunikačné technológie tvorili jeden z dôležitých nástrojov kvalitného a včasného plnenia úloh zahraničnej služby. Z dôvodu obmedzených finančných prostriedkov sa v tejto oblasti nepodarilo naplniť všetky naplánované ukazovatele (napr. elektronický obeh dokumentov). Bola vypracovaná koncepcia rozvoja informačných systémov MZV SR (KRIS MZV) ako predpoklad pre vypracovanie štúdie realizovateľnosti pre projekty ministerstva orientované na občanov SR. Okrem koncepcie bolo pre získanie nenávratného finančného príspevku z fondov EÚ (OPIS) potrebné implementovať bezpečnostnú politiku v oblasti informačných systémov, čo sa darilo priebežne naplňať.

5.3. Optimalizovať finančné riadenie a štruktúru rozpočtu

Vďaka dlhodobej príprave rezortu na zavedenie eura bol tento proces úspešne zvládnutý. V priebehu roka bol rozpracovaný koncept úpravy výkonu finančno-hospodárskej

agendy v zahraničí zahŕňajúci aj spracovávanie účtovníckej agendy malých zastupiteľských úradov v ústredí a vytvorenie pozície vedúceho administratívy na veľkých zastupiteľských úradoch. Za účelom optimalizácie správy majetku je vo finálnej fáze spracovania analýza nehnuteľného majetku SR v zahraničí. Bol vytvorený Manažerský informačný systém (MIS), ktorý slúži na distribúciu aktuálnych údajov o hospodárení rezortu pre všetkých zamestnancov. Tento systém sa doladzuje, aby ešte viac zodpovedal potrebám rezortu. Ku koncu roka bol zavedený systém kontrolingu.

5.4. Posilňovať odbornú pripravenosť pracovníkov zahraničnej služby

Súčasnú zmenu v živote spoločnosti vyžadujú nepretržitý rozvoj vedomostí, schopností a zručností zamestnancov ministerstva, čo je jeden zo základných predpokladov rozvoja rezortu. Preto prioritou v oblasti vzdelávacích procesov boli aktivity zamerané na skvalitnenie ľudského potenciálu slovenskej zahraničnej služby, jej stabilizáciu, vyššiu motiváciu a rozvoj, ako aj postupné zavádzanie prvkov kariérneho plánovania.

S týmto zámerom bol v roku 2009 zorganizovaný väčší počet jazykových a špecializovaných interných a externých kurzov, ktoré sa prispôbovali plneniu diplomatických a konzulárnych úloh v zahraničí. Osobitná pozornosť bola venovaná vzdelávacím programom (atestačné vzdelávanie) na získanie určitého stupňa diplomatickej hodnosti. Tieto vzdelávacie aktivity, v porovnaní s predchádzajúcim obdobím, mali komplexnejší charakter, odzrkadľovali skutočné potreby rezortu zahraničia a boli pri nich využité i vlastné lektorské kapacity.

V praxi sa úspešne uplatňoval Kariérny poriadok MZV SR, ktorý zjednotil a zosúladil priebeh celej pracovnej kariéry zamestnancov na ministerstve, doplnil v duchu nových výziev jednotlivé kariérne postupy a kvalitatívne sprehľadnil výkon zahraničnej služby. Zároveň úspešne prebehla modifikácia zahraničných platov a právnych predpisov súvisiacich s prechodom na euro. V praxi sa implementoval nový systém hodnotenia s cieľom objektivnejšie a transparentnejšie hodnotiť pracovné výsledky vo väzbe na individuálny záujem a zlepšovanie vlastnej odbornosti. Bol zavedený systém motivovania na vyslanie na zastupiteľský úrad so sťažnými podmienkami. Osobitná pozornosť bola venovaná novelizácii zákona o štátnej službe a tvorbe zákona o zahraničnej službe.

Ministerstvo zahraničných vecí sa v hodnotenom období podieľalo aj na odbornej príprave potenciálnych ľudských zdrojov pre potreby rezortu. V tejto oblasti ministerstvo spolupracovalo s vybranými vysokými školami a univerzitami, ktorých absolventi môžu nájsť uplatnenie v zahraničnej službe. V hodnotenom období absolvovalo krátkodobú odbornú stáž v ústredí ministerstva a na zastupiteľských úradoch vyše 140 študentov. Spolupráca pokračovala aj pri zabezpečovaní konzultantov z radov zamestnancov ministerstva pri vypracovaní záverečných diplomových prác študentov, poskytovaní lektorov pre prednášanie aktuálnych tém o zahraničnej politike, či v aktívnej účasti v skúšobných komisiách pri štátnych záverečných skúškach.

5.5. Posilniť personálne zastúpenie SR v EÚ a medzinárodných organizáciách

V roku 2009 pokračovala pozitívna tendencia nárastu počtu slovenských občanov zamestnaných v inštitúciách EÚ. V rámci 7-ročného prechodného obdobia na prednostné obsadzovanie postov SR mala možnosť obsadiť 279 postov z približne 3400, ktoré boli celkovo určené pre nové členské krajiny v štruktúrach Európskej komisie. Prechodné obdobie skončí v roku 2010. Slovensku sa k 1. októbru 2009 podarilo s počtom 324 zamestnancov (z toho 240 na dobu neurčitú) v štruktúrach Európskej komisie naplniť kvótu na 116%. Celkovo v inštitúciách EÚ pracuje viac než 650 slovenských občanov (Európsky parlament, Európska komisia, Súdny dvor, Súd prvej inštancie, Dvor audítorov, Európska centrálna banka, Európska investičná banka, výbory, agentúry, stážisti). Okrem slovenských občanov

pôsobiacich v inštitúciách EÚ na základe kontraktov, v nich pôsobilo k 1. januáru 2009 ďalších 25 slovenských občanov v pozícii národných expertov vyslaných jednotlivými vecne príslušnými rezortmi.

Neoddeliteľnou súčasťou obsadzovania voľných miest v rámci štruktúr EÚ je informovanie slovenskej verejnosti o voľných postoch v inštitúciách EÚ, ktoré ministerstvo zabezpečuje stálym informovaním pracovníkov ústredných orgánov štátnej správy o vypísaných výberových konaniach. Aktuálne ponuky voľných miest sú zároveň zverejňované na webovej stránke Stáleho zastúpenia Slovenskej republiky pri EÚ v Bruseli.

Diskusie o vytvorení **Európskej služby pre vonkajšiu činnosť** obnovilo švédske predsedníctvo v 2. polroku 2009 a Slovensko sa do nich od začiatku plne zapojilo. Slovensko patrilo medzi krajiny, ktoré podporovali konzulárne aspekty činnosti služby. V rámci personálnej politiky presadzovalo, aby aspoň jedna tretina diplomatického personálu služby pochádzala z národných diplomatických služieb členských štátov, čo sa napokon podarilo presadiť v záverečnom odporúčaní, ktoré dala Európska rada Vysokej predstaviteľke Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku. Taktiež sa dosiahla dohoda o potrebe adekvátnej geografickej rovnováhy zastúpenia personálu a potrebe zmysluplného zastúpenia občanov všetkých členských štátov.

V rámci systému **OSN** má Slovenská republika v súčasnosti zastúpenie na dvoch vyšších postoch – výkonný tajomník Európskej hospodárskej komisie OSN (J. Kubiš) a zvláštny predstaviteľ a šéf regionálneho centra OSN pre preventívnu diplomaciu v strednej Ázii (M. Jenča). Svoje zastúpenie má SR aj Medzinárodnom súdnom dvore v Haagu (P. Tomka) a v Regionálnom úrade OSN pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO) pre Európu a Strednú Áziu (M. Kadlečíková).

OSN k 30. júnu 2009 registrovala 27 slovenských občanov zamestnaných v OSN, z toho sedem postov podlieha geografickému rozloženiu (kvóta pre Slovensko je 3-14 postov). V organizáciách systému OSN v Ženeve pracuje niekoľko ďalších slovenských občanov. Okrem toho niekoľko expertov pôsobí v rámci Úradovne OSN a špecializovaných medzinárodných organizácií vo Viedni.

V Sekretariáte a v inštitúciách Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (**OBSE**) evidujú zo Slovenska dvoch expertov a v misiách OBSE 6 expertov (vrátane vedúceho misie OBSE na Ukrajine).

Zoznam použitých skratiek

ALTHEA	operácia vojenského krízového manažmentu EÚ v Bosne a Hercegovine
ASEM	Asia-Europe Meeting (stretnutie Ázia – Európa)
BR OSN	Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov
CCW	Convention on Certain Conventional Weapons (Konvencia o určitých druhoch zbraní)
CERN	Európske stredisko pre jadrový výskum
CTBTO	Organizácia Zmluvy o všeobecnom zákaze jadrových skúšok
CWC	Dohovor o zákaze chemických zbraní
ČK	členské krajiny
DCI	nástroj Európskeho spoločenstva na podporu rozvojovej spolupráce
DK	Dunajská komisia
EAPC	Euroatlantic Partnership Council (Euroatlantická partnerská rada)
EBOP	Európska obranná a bezpečnostná politika
EK	Európska komisia
ENP	European Neighbourhood Policy (Európska susedská politika)
EP	Európsky parlament
EUBAM	misia poradnej hraničnej polície EÚ v Moldavsku/Ukrajine
EUFOR RD Congo	operácia EÚ v Konžskej demokratickej republike pre podporu MONUC pre zabezpečenie volebného procesu
EULEX	civilná misia v EÚ v Kosove
EU PAT vo FYROM	misia policajného podporného tímu EÚ v bývalej juhoslovanskej republike Macedónsko
EUPM v BH	policajná misia EÚ v Bosne a Hercegovine
EÚ	Európska únia
GAERC	Rada ministrov pre všeobecné záležitosti a vonkajšie vzťahy ČK EÚ
GT OSN	Generálny tajomník Organizácie Spojených národov
HK SR	Honorárny konzulát SR
ILO	International Labour Organisation/International Labour Office (Medzinárodná organizácia práce/Medzinárodný úrad práce)
ISAF	International Security Assistance Force (operácia NATO v Afganistane)
KFOR	NATO Kosovo Force (sily NATO v Kosove)
MAAE	International <i>Atomic</i> Energy Agency (Medzinárodná agentúra pre atómovú energiu)
MAP	Membership Action Plan (Akčný plán pre členstvo v NATO)
MF SR	Ministerstvo financií SR
MH SR	Ministerstvo hospodárstva SR
MO SR	Ministerstvo obrany SR
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
MS SR	Ministerstvo spravodlivosti SR
MŠ SR	Ministerstvo školstva SR
MV SR	Ministerstvo vnútra SR
MVF	Medzinárodný vyšehradský fond
MVO	mimovládne organizácie
MZV SR	Ministerstvo zahraničných vecí SR
NATO	North Atlantic Treaty Organisation (Organizácia Severoatlantickej zmluvy)
NPT	Nuclear Non-Proliferation Treaty (Zmluva o nešírení jadrových zbraní)

NR SR	Národná rada SR
NSG	Nuclear Suppliers Group (Skupina jadrových dodávateľov)
OBSE	Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe
ODA	Official Development Assistance (Oficiálna rozvojová pomoc)
ODIHR	Úrad OBSE pre demokratické inštitúcie a ľudské práva
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj)
OPCW	Organizácia pre zákaz chemických zbraní
OS SR	Ozbrojené sily SR
PS-NAB	pracovná skupina pre nevojenské aspekty bezpečnosti
RE	Rada Európy
SAMRS	Slovenská agentúra pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu
SAP	Stabilizačný a asociačný proces
SNŠ	Spoločenstvo nezávislých štátov
SZBP	Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika EÚ
UN/ECE	United Nations Economic Commission for Europe (Európska hospodárska komisia OSN)
UNCTAD	United Nations Conference for Trade and Development (Konferencia OSN pre obchod a rozvoj)
UNDOF	misia OSN na Golanských výšinách
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Organizácia Spojených národov pre vzdelanie, vedu a kultúru)
UNFICYP	mierové sily OSN na Cypre
UNHCHR	United Nations High Commissioner on Human Rights (Vysoký komisár OSN pre ľudské práva)
UNICEF	United Nations Children's Fund (Detský fond OSN)
UNIDO	United Nations Industrial Development Organisation (Organizácia OSN pre priemyselný rozvoj)
UNDP	United Nations Development Programme (Rozvojový program Organizácie Spojených národov)
UNOPS	Úrad OSN pre servisné zabezpečenie projektov
UNTSO	pozorovateľská misia OSN na Blízkom východe
UNRWA	Agentúra OSN pre pomoc palestínskym utečencom na Blízkom východe
V4	Vyšehradská skupina
VZ OSN	Valné zhromaždenie Organizácie Spojených národov
WCO	World Customs Organisation (Svetová colná organizácia)
WFP	World Food Programme (Svetový potravinový program)
WHO	World Health Organisation (Svetová zdravotnícka organizácia)
WTO	World Trade Organisation (Svetová obchodná organizácia)
ZHN	zbrane hromadného ničenia
ZoKOS	Zmluva o konvenčných ozbrojených silách v Európe
ZÚ SR	zastupiteľský úrad SR